

XUDAFƏRİN

“Xudafərin harayından qalan mən!..”

Qəzet 1932-ci ildən çıxır № 03-04 (6855-6856) 21 mart 2022-ci il Cəbrayıllı RİH-nin qəzeti

Novruz bayramınız mübarək!

Novruz bayramı münasibatla Azərbaycan xalqına təbrik

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və
birinci xanım Mehriban Əliyeva Tərtər rayonunun Suqovu-
şan qəsəbəsində bayram tonqalı alovlandırlılar.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan xalqını təbrik edib.

- Əziz bacılar və qardaşlar.
Sizi Novruz bayramı münasibatlı
təbətil ürkədən təbrik edirəm.

İkinci dəfədir ki, tarixi Zəfəri-
mizdən sonra biz Novruz bayramını
doğma Qarabağ diyarında qeyd
edirik. Biliyəm, hər birimiz, xüsusi-
lə keçmiş məcburi köckünlər hər
dəfə bayram ərefəsində və bayram
gündərində deyirdik ki, inşallah,
gələn il azad edilmiş torpaqlarda,
Qarabağda Novruz bayramını
qeyd edəcəyik və artıq bu, reallıq-
dır. İkinci dəfədir ki, bu gözəl ba-
har bayramını biz işgaldən azad
edilmiş torpaqlarda qeyd edirik. Bu
gün mən Novruz tonqalını burada -
Suqovuşanda qaladım, qədim
Azərbaycan diyari olan Suqovu-
şanda. Keçən il isə Novruz bayra-
mını mən Şuşa şəhərində, hər birimiz
ürən eziyən Cıdır düzündə
qeyd etmişdim və Azərbaycan xal-
qına müraciət etmişdim. Şədəm və
xoşbəxtəm ki, artıq bu, bir ənə-
nəyə çevrilib və Novruz bayramını
biz burada, doğma Qarabağ diya-
rında qeyd edirik.

Suqovuşan qədim Azərbaycanın
tarixi yeridir. Azərbaycan xalqı
bu ərazilərdə əsrlər boyu yaşayış.
Ancaq 1923-cü ildə doğma Qarabağ
diyarımızda qanunsuz və heç
bir əsası olmadan Dağlıq Qarabağ
Muxtar Vilayəti yaradılmışdır. Qarabağın
gözəl, səfali yerləri qon-
darma quruma daxil edilmişdi, o
cümədən Şuşa şəhəri və Suqovu-

şan qəsəbəsi. Bu, xalqımıza qarşı
növbəti ədalətsizlik idi, növbəti
düşməncilik idi. Çünkü Qarabağ,
onun tarixi Azərbaycan xalqının
adı ilə bağlıdır. Azərbaycan xalqı
Qarabağda əsrlər boyu yaşayış.
Sadəcə olaraq, siyasi məqsədlər
namına uzun illər, sovet dövründə
burada qondarma Dağlıq Qarabağ
Muxtar Vilayəti fəaliyyət göstərirdi.
Bildiyiniz kimi, sonra ermənilər
xalqımıza qarşı işgalçılıq siyasetinə
əl atdırıv və 30 ilə yaxın
müddətde bizim doğma Qarabağımız
və Şərqi Zəngəzurun bir hissəsi ermənilərin
əlinə gələndə idi. Buna son qoyulma və idi
və son qoyuldu. Biz gördük ki, heç bir danışıqlar,
heç bir siyasi addımlar bizi məqsəd-
dimizə yaxınlaşdırımdır. Biz görür-
dük və bilirdik, ancaq güclü, daha
iradəli olmaliyiq ki, öz haqqımızı
qoruyaq, tarixi ədaleti bərpa edək.
Azərbaycan dövləti, Azərbaycan
Orduzu, bütün Silahlı Qüvvələrimiz
bu tarixi missiyani 2020-ci ildə yeri-
nə yetirdi. Biz döyüşərək, qan tö-
kerek, şəhidler verərək doğma diyarımızı
ermeni işgalindən azad et-
dik və Qarabağ qayıtdıq. Biz artıq
burada yerləşmişik, biz buraya
qayıtmışiq, doğma diyarımıza
qayıtmışiq. Bütün Qarabağ və Şərqi
Zəngəzur bölgəsində çox geniş-
miy়aslı abadlıq işləri aparılır, şəhərlər
yenidən qurulur, kəndlər yenidən
salınırlar. Əlbette ki, bizim
əsas vəzifəmiz keçmiş məcburi

Mən xoşbəxt adamam ki, əziz,
doğma xalqımı işgaldən azad edil-
miş Qarabağdan Novruz bayramı
münasibətli təbriklerimi çatdırı-
ram. Bu əziz gündə bir daha bütün
Azərbaycan xalqını gözəl bayram
münasibətli təbrik etmək istəyirəm.
Bir daha demək istəyirəm,
bundan sonra da var gücümüzə çalı-
şacağam ki, Azərbaycan daim
süretlə inkişaf etsin, yüksələn xət-
le getsin və qarşıda duran bütün
vəzifələr icra edilsin.

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR!

köckünləri tezliklə bu doğma diya-
ra qaytarmaqdır.

Abadlıq və quruculuq işləri, o
cümədən Suqovuşan qəsəbəsin-
də də geniş vüsət alıbdır. Bu gün
burada bir neçə tədbirdə iştirak et-
mişəm, o cümədən yaşayış bina-
larının bərpası, turizm zonalarının
yaratılması. Bütövlükde həm Qa-
rabağda, həm Şərqi Zəngəzurda
quruculuq, abadlıq işləri planlı şe-
kildə aparılır. Biz elə etməliyik ki,
qısa müddət ərzində ancaq böyük
səməre ilə və böyük keyfiyyətə 10
min kvadratkilometrdən çox olan
ərazini yenidən quraq. Çünkü mən-
fur düşmən işgal dövründə bütün
şəhərlərimizi, kəndlərimizi yerlə-
yeksan edib, bütün tarixi abidələ-
rimizi dağıdıb, təhqir edib. Biz isə
qurub-yaradın xalqıq. Mühərbi-
dən cəmi bir ildən bir qədər çox
vaxt keçməsinə baxmayaraq, biz
artıq qurub-yaradırıq. Əminəm ki,
biz bütün planlara, nəzərdə tutul-
muş bütün məqsədlərə nail
olacaq və nail oluruz. Budur bu-
günkü Azərbaycanın reallıqları.
Bugünkü güclü Azərbaycan bütün
bu işləri görməye qadirdir. Siyasi
iradə var, iqtisadi güc var, xalqımız
nın səfərberliyi var, milli həmrəylik
ən yüksək zirvədədir və əlbette ki,
şanlı tarixi Zəferimiz hər birimiz
fürsət qurur mənəbəyidir. Biz haqlı
olaraq fəxr edirik ki, müzeffər döv-
lətin vətəndaşları, ordumuzla
fəxr edirik, insanlarımızla fəxr edi-
rik. Bize bu xoşbəxtliyi yaşadan
gənclərimizlə fəxr edirik və əbedi
fəxr edəcəyik. Biz Qarabağa və
Şərqi Zəngəzura əbədi qayıtmışiq
və burada, tarixi torpaqlarımızda
bundan sonra əbədi yaşayacaqıq.

Bu gün bu gözəl mənzərəli yer-
lərə baxdıqca bir daha görürəm,
diyarımız nə qədər gözəldir, dağla-
rimız nə qədər əzəmetlidir. Bütün
bu tarixi gözəlliyyə biz gözəllik qa-
tacaqıq, zövq qatacaqıq və burada
azərbaycanlılar rahat yaşayacaq-
lar, sülh, əmin-amanlıq, təhlükəsiz-
lik şəraitində yaşayacaqlar. Sülhün
və təhlükəsizliyin təminatçısı Azər-
baycan dövlətidir və Azərbaycan
Silahlı Qüvvələridir.

Mən xoşbəxt adamam ki, əziz,
doğma xalqımı işgaldən azad edil-
miş Qarabağdan Novruz bayramı
münasibətli təbriklerimi çatdırı-
ram. Bu əziz gündə bir daha bütün
Azərbaycan xalqını gözəl bayram
münasibətli təbrik etmək istəyirəm.
Bir daha demək istəyirəm,
bundan sonra da var gücümüzə çalı-
şacağam ki, Azərbaycan daim
süretlə inkişaf etsin, yüksələn xət-
le getsin və qarşıda duran bütün
vəzifələr icra edilsin.

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR!

Baş redaktordan

90 yaşlı qəzətimiz

Mən qəzeti həmişə canlı və
əbədiyəşar müdrik insan kimi tə-
səvvürümde canlandırmışam.
Çünki qəzətin sehifələrində zama-
nın nəbzi, mühitin ictimai ab-ha-
vası duyulur, uzaq gələcəyə isə
dünənimizin, bu günümüzün ya-
şayışını aparır. Yəni gələcəkde
qəzətin arxivinə üz tutacaq oxucular
bu sehifələrdən dünənimizin,
bu günümüzün eks-sədəsini eşi-
dəcəklər. Ona görə də mən jurnalist
həmkarlarla səhəb edəndə,
onlara deyirəm ki, elə qəzət çıxarı-
rı ki, sabah orada yazdıqlarınıza
baxanda özünü qınamayasınız,
utanmayasınız.

1985-ci ilin 1 mayında "Xuda-
fərin" qəzətində ilk məqaləm çıxıb.
Sevincim aşıl-daşıb. O vaxtdan
məntəzəm olaraq məqalelərim
çap olunub. 2001-ci ildən baş redak-
torun müavini kimi "Xudafərin"-də
fəaliyyətə başlamışam. 2009-cu ilin yanvarından isə rayon
İcra Hakimiyyəti başçısının Sə-
rəncamı ilə Baş redaktor təyin
olunmuşam. Həmişə sözə məsu-
liyyətə yanaşmışam. Cəbrayıllı
rayonu həmişə ziyalıları ilə fərqliyib.
Cəbrayıllı rayonunun ictimai-siyasi,
ədəbi-bədii aynası olan "Xudafərin"
qəzətinin hər sayı işıq üzü gö-
rəndə daxilimdə bir həyəcan ke-
çirmişəm. Ziyalı bir rayonun əhalisi
ile görüşə gedirmişəm kimi san-
mışam özüm. Görəsən oxucular-
ım məni necə qarşılıyacaq deyə
düşünmüşəm. Qəzeti mütləci
edən hər kəsin necə düşünəcəyi
məni daimi narahat edib...

Bir də həmişə məni bir duyu-
da narahat edib: Görəsən Cəbrayılsız
yaşayan, Cəbrayılsız ya-
satdığımız qəzətimizi ne vaxtsa
Cəbrayılimizə, Cəbrayıllı torpağına
aparıb, doğma yurdumuza qovu-
şdurma biləcəyemmi? Axi Cəbrayıllılar
ab-havasını öz sehifələrində
yaşadan "Xudafərin" özü
də qərib idi Cəbrayıldan uzaqda.
Cəbrayıllı havasını - nəfəsini, tor-
pağının ətrini bu qəzətdən alıraq.
İlk dəfə Cocuq Mərcanlıda tək-tən-
ha öz ailəsi ilə yaşayan "Əmək"
ordenli Oqtay Həziyevin evinə ged-
dəkən özümə aparmışdım qəze-
timizin müxtəlif nömrələrini. Onda
azəcəq idə yaşıdan "Xudafərin" özü
də qərib idi Cəbrayıldan uzaqda.
Cəbrayıllı havasını - nəfəsini, tor-
pağının ətrini bu qəzətdən alıraq.
İlk dəfə Cocuq Mərcanlıda tək-tən-
ha öz ailəsi ilə yaşayan "Əmək"
ordenli Oqtay Həziyevin evinə ged-
dəkən özümə aparmışdım qəze-
timizin müxtəlif nömrələrini. Onda
azəcəq idə yaşıdan "Xudafərin" özü
də qərib idi Cəbrayıldan uzaqda.
Cəbrayıllı havasını - nəfəsini, tor-
pağının ətrini bu qəzətdən alıraq.
İlk dəfə Cocuq Mərcanlıda tək-tən-
ha öz ailəsi ilə yaşayan "Əmək"
ordenli Oqtay Həziyevin evinə ged-
dəkən özümə aparmışdım qəze-
timizin müxtəlif nömrələrini. Onda
azəcəq idə yaşıdan "Xudafərin" özü
də qərib idi Cəbrayıldan uzaqda.
Cəbrayıllı havasını - nəfəsini, tor-
pağının ətrini bu qəzətdən alıraq.
İlk dəfə Cocuq Mərcanlıda tək-tən-
ha öz ailəsi ilə yaşayan "Əmək"
ordenli Oqtay Həziyevin evinə ged-
dəkən özümə aparmışdım qəze-
timinin tətənəsi idi. Mən doğma
"Xudafərin"ımızı doğma Cəbrayıllı-
miza, rayon mərkəzine aparmağa,
orada oxucularla görüşdürülməyə
nail olmuşdum. Mən üreyimdə il-
lərlə arzuladığım bu duygunun se-
vincini yaşadım!..

ləri, qazilər, rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak etmişlər.

Cəbrayıl Rayon İcra Həkimiyətinin başçısı Kamal Həsənov tədbirdə çıxış edərək min illər boyu xalqımız tərəfindən qeyd edilən milli birlik və həmrəylik rəmzi olan müqəddəs Novruz bayramı münasibəti ilə rayon əhalisini təbrik etmiş, hər bir ailəye

Cəbrayillilərin Novruz şənliyi

Martın 19-da 4 sayılı qəsəbə erazisində salınmış Ulu Öndər Heydər Əliyevin adını daşıyan Mədəniyyət və İstirahət Parkında xalqımızın ən gözəl bayramı olan, özündə milli-mənəvi dəyərləri, elecə də xeyirxahlıq, birlik və həmrəylik kimi gözəl ənənələri əks etdirən Novruz bayramı münasibətilə ümumrayon tədbiri keçirilmişdir.

Bayram tədbirində Şəhid ailələri, Qarabağ müharibəsi əllil-

İL DOLANDI, YURDUMUZA GƏLDİ YAZ,
BİR ƏLİNĐƏ QILING, BİR ƏLİNĐƏ SAZ!

ruzi, bərəkət, bol sevinc arzulamışdır.

Bayram şənliyində Novruzun rəmzleri olan kosa və keçəlin, habelə Dədə Qorqud və Bahar qızın iştirakı ilə xalqımızın qədim milli ənənələrinə həsr olunmuş şeir və mahnilardan ibarət kompozisiyalar, folklor kollektivlərinin nümunəvi çıxışları nümayiş etdirilmişdir.

"Xudafərin"

Narkomanlıq müasir dövrde bütün bəşəriyəti narahat edən ən ciddi sosial bələtlərindən biridir. Narkotiklə mübarizə, narkomaniya ilə mübarizə dedikdə narkomanlarla mübarizə nəzərdə tutulur. Beynəlxalq təşkilatların qəbul və təsdiq etdikləri prinsiplər narkotikə qarşı mübarizə zamanı diqqəti olmağı tövsiyə edir. Bu, narkotik istifadəçilərin qarşı müharibə kimi qəbul olunmamalıdır. Çünkü narkotikdən əziyyət çəkən insanlara qarşı mübarizə aparmaq adətən onları daha da sixşdırmaqla problemin getdikcə artması ilə nəticələnir. Mütəxəssislərin fikrincə, bu insanları cəmiyyət arasına getirmək, onların reabilitasiyasına çalışmaq və narkotik asılılıqlarını bir xəstəlik kimi qəbul etmək, onları tətbiq etməmək və s. lazımdır. Narkomaniyanın qarşısının alınmasının əsas məqsədi sağlam mühit və sağlam gələcək yaratmaqdır. Buna görə de cəmiyyət də və yaxın ətrafımızda sağlam həyat tərzini təbliğ etmek, zərərlə vərdişlərə qarşı profilaktik tədbirlər görmək lazımdır. Çünkü sağlamlıq insanın yalnız xəstə olmaması deyil, eyni zamanda onun fiziki, psixi və sosial rifahıdır. İnsan üçün dünyada ən eziyətli həyatdır, həyatda ən vacib amil işe sağlamlıqdır. Sağlamlıq dedikdə yalnız fiziki sağlamlıq deyil, həmçinin psixolojik sağlamlıq nəzərdə tutulur. Bunun üçün valideyn və övlad arasında düzgün münasibətlərin qurulması, düzgün qidalanma, iş və asudə vaxtin səmərəli təşkili, idmanla məşğul olmaq və şəxsi gigiyenaya fikir verilməsi kimi əsas məqamlara xüsusi diqqət yetirmək gerekdir. Narkotik maddə təkcə onu qəbul edən adamı məhv etmir, onun ailə üzvlərinin də sağlamlığına mənfi təsir göstərir. Bu bələdan qurtulmağın müxtəlif yolları vardır. Ancaq məqsəd bu xəstəliyə, bu bələya, "ağ ölüm"ə yoluxmanın qarşısını almaqdır. Burada cəmiyyət olaraq hər kəsin sosial vəzifəsi vardır.

Azərbaycan Respublikasında sosial-iq-

Narkomanlıq sosial bəladır

tisadi sabitliyin təmin edilməsi, insanların sağlamlığının, rıfahının və mənəvi-əxlaqi dəyərlərinin qorunması məqsədilə narkomanlıq, narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə ümumdüvlət vəzifəsi kimi müəyyən edilmişdir. Aparılan İslahatlar narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsi və narkomanlıq problemlərinin həlli üçün cəmiyyətin, dövlətin və qeyri-hökumət təşkilatlarının səylərinin birləşdirilməsini, beynəlxalq əlaqələrin genişləndirilməsini və kompleks mübarizəni zəruri etmişdir.

Narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi və narkomanlıq bu gün dünyani narahat edən əsas problemlərdən biridir. Həmin problemin vurdugu ziyanın həcmi praktiki olaraq çox böyükdür və həm narkotik istifadəçisinin şəxsiyyətinin deqradasiyasına, həm də müxtəlif cinayətlər tərdiliməsinə, cəmiyyətin maddi-texniki və intellektual potensialının aşağı düşməsinə, genofondun pisleşməsinə və bir çox menfi hallara götürebilir. Eyni zamanda, cinayətkarlığın artmasına səbəb olan narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi terrorizmin maliyyə mənbəyi olmaqla beynəlxalq tehlükəsizliyə ən ciddi təhdidlərdən biridir. Bu baxımdan, dünya dövlətləri narkomanlığa və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə üsullarını daha da təkmilləşdirir, habelə beynəlxalq səviyyədə müvafiq nəzarət sisteminin tətbiqi sahəsində səylərini artırırlar.

Həzirki dövrde bütün sahələrdə olduğu kimi, narkomanlıq və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə sahəsində də ardıcıl və məqsədönlü addımlar atılmış, bunun üçün ölkədə lazımlı normativ-hüquqi baza, müvafiq təsisatlar yaradılmış və milli proqramlar hazırlanıb həyata keçirilmişdir.

"Narkomanlıq və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1996-ci il 26 avqust tarixli 485 nömrəli Fərmanı ilə əsas vəzifəsi narkomanlıq və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə sahəsində dövlət siyasetinin həyata keçirilməsini təmin etməkdən, bu sahədə dövlət orqanlarının və ictimai birliklərin fealiyyətini elaqələndirməkdən ibarət olan Narkomanlıq və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyası yaradılmış, narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlıq qarşı mübarizə sahəsində dövlətin strateji kursunun əsasları müəyyən edilmişdir. Respublikada narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi və narkomanlıqla mübarizə sahəsində bir sıra təşkilati-hüquqi, institusional və əməli praktiki tədbirlər həyata keçirilmiş, narkotiklərlə mübarizə üzrə beynəlxalq təşəbbüslerdə iştirak daha intensiv karakter almışdır.

Azərbaycan Respublikası beynəlxalq birliyin bütün səylərini dəstəkləyərək, Birleşmiş Millətlər Təşkilatının müvafiq konvensiyalarına qoşulmuşdur. Ölkəmizdə beynəlxalq standartlara uyğun normativ milli hüquqi baza yaradılmış, təkmilləşdirilmiş və onun beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması istiqamətində xeyli iş görülmüşdür.

Bununla yanaşı, narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlıq qarşı mübarizə sahəsində geniş tədbirləri özündə ehtiva edən proqramlar - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 15 iyul tarixli 371 nömrəli Fərmanı ilə "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsi və narkomanlıq yayılması ilə

Mərkəz müəllimin 70 yaşı

Fevralın 18-də rayon İcra Həkimiyətinin Bakıdakı qərargahında Mərkəz Paşayevin 70 illik yubileyi ilə bağlı tədbir keçirildi. Tədbiri YAP Cəbrayıl rayon təşkilatının sədri Arif Fərzeliyev açdı, RİH başçısı Kamal Həsənovun təbriklərini çatdırıb, qeyd etdi ki, fevralın 15-də Mərkəz müəllimin 70 yaşı tamam oldu. Uzun müddət rayonda rəhbər vezifədə çalışan Mərkəz Paşayev qəbuluna gələnlərin istəyini, arzusunu nəzərə alar, imkanı daxilində heç kəsi naümid qoymazdı. Yoldaş kimi də dizibərk insandır, dostluqda sədəqətli, kollektivdə sevilən insan olub. Mərkəz Paşayev "Gəyənin səsi" adlı bir eser yazıp və oradakı Mərdan obrazı müəllifin özüdür. Kitab barədə "Xudafərin" qəzetinin baş redaktoru da oxuculara geniş məlumat çatdırıb. Burada dağ-aran, tərəkəmə kökü çox real şəkildə təsvir olunub. Hətta o dərəcədə real mənzərələr var ki, bu əsasda gələcəkdə film də çəkmək olar. Adam kitabı oxuyanda özünü sanki orada təsvir olunan hadisələrin iştirakçı kimi hiss edir. Arzu edirəm ki, Mərkəz müəllimin 75, 80 illik yubileylerini doğma torpaqlarımızda keçirək.

Sonra Arif müəllim YAP rayon təşkilatı adından yubilyarı Fəxri Fərmanla təltif etdi.

Dövlət idarələri və ictimai Xidmət İşçiləri Həmkarlar İttifaqı Cə-

rayıl rayon komitəsinin sədri Əli Kazimova söz verildi. Əli müəllim gözəl mütəxəssis, yaxşı insan və nüfuzlu ailə başçısı kimi tanıldığı Mərkəz müəllimi yubileyi münasibətilə təbrik etdi və Həmkarlar təşkilatı adından ona hədiyyə təqdim etdi.

Rayon İcra Həkimiyətinin əməkdaşı Arif Zamanov çıxışında Mərkəz müəllimlə ailələrce yaxın münasibətdə, dost olduqlarını diqqətə çatdırıb, cansağlığı, uzun ömür arzuladı.

Rayon İcra Həkimiyətinin əməkdaşı Vilayət Cabbarov, bu sətirlerin müəllifi olan mən Şakir Əlifovlu və başqları da çıxışlarında yubilyarla bağlı səmimi fikirlər səsləndirdi, xoş arzularını bildirdilər.

Sonda Mərkəz Paşayev bildirdi ki, bu gün öz köhnə və doğma iş kollektivimlə bir yerde olmaqdan çox sevdim. Rayon rəhbərliyinə, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri, ümumiyyətlə, hər birinizi təşkkürümü bildirirəm.

Daha sonra o, öz keçidiyə həyat yolu haqda ümumi məlumat verdi, dedi ki, çalışmışım öz vicdanıma hesabat verim, imkanım daxilində insanların problemini həll edim, özüm onların yerine qoymuşam.

Daha sonra Mərkəz müəllim bir vaxtlar su nasos stansiyaları ilə 10000 hektar dəmye torpaqlara su çıxartmalarından danışdı və arzu etdi ki, yaxın geləcəkdə Cəbrayıl qayıdaq, orada da öz təcrübəmizi gənclərə öyrədək.

Şakir Əlifovlu

mübarizə üzrə Proqram", 2007-ci il 28 iyun tarixli 2271 nömrəli Sərəncamı ilə "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsi və narkomanlıq yayılması ilə mübarizə üzrə Proqram (2007-2012-ci illər üçün)", 2013-cü il 24 iyun tarixli 2966 nömrəli Sərəncamı ilə "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlıq qarşı mübarizəyə dair 2013-2018-ci illər üçün Dövlət Proqramı" təsdiq edilmiş və uğurla həyata keçirilmişdir. Bu programların davamı olaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 22 iyul tarixli 1334 nömrəli Sərəncamı ilə "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlıq qarşı mübarizəyə dair 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Proqramı" təsdiq edilmiş və ugurla həyata keçirilmişdir. Dövlət Proqramı"nın məqsədi respublikada narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlıq qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, antinarkotik təbliğatı, ictimai maarifləndirmə işinin əhatəsinin genişləndirilməsi, müasir informasiya texnologiyalarının imkanlarından istifadə olunmaqla, narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinin və narkomanlıq yayılmasının maarifləndirmə yolu ilə qarşısının alınması, narkomanlıq düber olmuş şəxslərin müalicəsi və reabilitasiyası istiqamətində müasir texnologiyaların və yeni əsərlərin tətbiqi, bu sahədə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, beynəlxalq əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi, beynəlxalq təcrübədən istifadə etmək Ixtisaslaşmış seminarların keçirilməsi və digər geniş miqyaslı məsələlərdən ibarətdir.

Sərxan İBRAHİMOV,
Cəbrayıl Rayon prokurorunun
köməkçi,
II dərəcəli hüquqşunas

Rayon tədbirləri

"Narkomaniyaya yox deyək!"

Rayon İcra Hakimiyyəti, Rayon Polis Şöbəsi ve Rayon Təhsil Şöbəsinin birgə təşkilatçılığı ilə "Narkomaniyaya yox deyək!" adlı növbəti maarifləndirici tədbir rayonun Vahid İsmayılov adına Çərəkən kənd tam orta məktəbində keçirilmişdir.

Tədbirdə rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Fəridə İbayeva, rayon Polis şöbəsinin Əməliyyat işləri üzrə rəis müavini polis polkovnik Leytenantı Yalçın Alışov, rayon prokurorunun köməkçisi, II dərcəli hüquqşunas Sərxan İbrahimov, İctimai Təhlükəsizlik bölməsinin azyaşlılar üzrə inspektor, polis kapitanı Isa Zamanov, Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyanın mesul katibi Rövşən Bayramov, Rayon Gənclər və İdman İdarəsinin rəisi Emil Məstəliyev, Rayon Təhsil Şöbəsinin aparıcı məsləhətçi Aşabala Əliyev, məktəbin müəllim və şagird kollektivi iştirak etmişdir.

"Narkomaniya uşaqların gözü ilə" adlı rəsm sərgisine baxış keçirilməklə başlayan tədbir 17 fevral 1992-ci ildə tərədiilmiş Qaradağlı qətləmi, eləcə də Vətən uğrunda canından keçen şəhidlərimizin əziz xatirəsinin bir dəqiqəlik sükutla yad edilməklə davam etdirilmişdir. Çıxış edənlər tədbirin məqsəd və əhəmiyyətindən danışaraq, bəşəriyyətin ən ağırli problemlərdən olan, cəmiyyətin ciddi bələsına, xalqın, millətin təhlükə mənbəyinə çevrilən narkomaniyaya, "ağ ölüm"ə qarşı mübarizə aparmağın vacibliyini diqqətə çatdırmışlar. Cəmiyyətin bələsına çevrilən, mənəvi və əxlaqi dəyərlərə böyük zərbə vuran narkomanlığın bütün dünya üzrə ən ağırli problemlərdən olduğunu, onun yaradıldığı təhlükələr və fəsadlar barədə şagirdləri məlumatlandırmışlar. Natiqlər qeyd etmişlər ki, narkotik vasitələrdən istifadə edən hər bir şəxs sonradan onun asılılığından xilas ola bilmir, öz gələcəyini göz görə-görə məhv edir. Narkotacılara ise məhz iradəsi zəif olan gənclər vasitəsi ilə öz şəbəkələrini genişləndirərək xüsusən gənc və yeniyetmələri bu işə cəlb etməyə, qazanc götürməyə çalışırlar. Bunun qarşısını almaq, gələcəkdə zərərlər vərdişlərdən qorunmaq üçün yeniyetmələr öz ətraflarına hər zaman diqqət yetirməli, narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə məşğul olan şəxsləri gördükde və ya bu barədə hər hansı bir informasiya əldə etdikdə dərhal müəllim və ya valideynlərinə, polis əməkdaşlarına məlumat verməlidirlər. Ölkə Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən görülmüş işlərdən, həyata keçirilən layihələrdən, qəbul edilən dövlət programlarından söz açan natiqlər bu sahədə olan mübarizə tədbirlərinin bu gün də davam etdirildiyini söyləyiblər. Tədbirdə ölkə prezidentinin 2019-cu il 22 iyul tarixli, 1334 nömrəli Sərəncamı ilə "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların pre-kursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Programı"nın təsdiq edilməsini bu sahədə atılan uğurlu addımların bariz nümunəsi kimi dəyərləndirildi. Qeyd edilmişdir ki, bu gün müstəqil Azərbaycanın parlaq gələcəyi siz gənclərin əlindədir. 44 günlük Vətən müharibəsində əldə etdiyimiz tarixi Qələbəni qoruyub sax-

lamaq üçün cəmiyyətimizin sizin kimi sağlam ruhu, əqidəli gəncləre ehtiyacı var.

Vahid İsmayılov adına Çərəkən kənd tam orta məktəbinin şagirdlərinin ifasında mövzu ilə bağlı göstərilən səhnəcik tədbir iştirakçıları tərəfindən maraqla qarşılanmışdır.

Tədbirin sonunda şagirdlərin mövzu ilə bağlı hazırladıqları slaytlar nümayiş etdirilmiş və psixotrop maddələr, narkotiklər haqqında buklet və brasuralar paylanmışdır.

"Ana dilim - milli varlığım"

21 fevral 2022-ci il tarixdə Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyəti və rayon Təhsil Şöbəsinin birgə təşkilatçılığı ilə

rayonun V.İsmayılov adına Çərəkən, İ.Tahirov adına Mehdiyi, R.Xudiyev adına Minbaşılı, Ş.Aslanov adına Süleymanlı, İ.Quliyev adına Büyük Mərcanlı, Akademik Ə.Hüseynov adına Əmirvarlı, M.Allahverdiyev adına Çullu, Dirili Qurbanı adına Soltanlı, K.Məmmədov adına Büyük Mərcanlı, Ə.Veysəlov adına Sirik, N.Aslanov adına Cocuq Mərcanlı, X.Rüstəmov adına Yuxarı Mərcanlı, Dəməşəq kənd, Akademik M.Mehdizadə adına, C.Əhmədov adına Cəbrayıl şəhər, 1, 4, 7, 8, 10 sayılı tam orta məktəblərdə Beynəlxalq Ana Dili Gününe həsr edilmiş tədbirlər keçirilmişdir.

Tədbirlərdə ana dilimizin qədimliyindən və zənginliyindən səhbət açılmış, milli dəyerlərimizdən olan ana dilimizin gözəlliyyinin, saflığının qorunmasının və inkişaf etdirilməsinin vacibliyi vurgulanmışdır.

"Xocalı-bir millətin kədəri"

Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyətinin və rayon Təhsil Şöbəsinin birgə təşkilatçılığı ilə Xocalı soyqırımıının 30-cu il dönümü ilə əlaqədar "Xocalı - bir millətin kədəri" adlı sənədli film nümayiş etdirilib.

Karantin rejiminin teləbləri gözlənilmək-lə rayonun İsmayıllı Quliyev adına Büyük Mərcanlı kənd tam orta məktəbinin akt zalında təşkil edilmiş filmin nümayişində ziyanlar, ictimaiyyət nümayəndələri, məktəbin müəllim və şagird kollektivi iştirak etmişdir.

Film in nümayişinə başlamazdan əvvəl Xocalı soyqırımıının, eləcə də torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canından keçmiş şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Tədbirdə çıxış edənlər Əmənistanın işgalçılıq siyaseti, azərbaycanlılara qarşı tərədiplen terror aktları, bəşəri faciə olan Xocalı soyqırımı haqqında səhbət açmışlar.

Azərbaycan Respublikası Gənclər və idman Nazirliyinin dəstəyi ilə ərəsəyə gələn "Xocalı-bir millətin kədəri" adlı sənədli filmi

1988-1993-cü illərdə Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olan Qarabağ torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğali, 1992-ci il fevralın 26-da Ermənistan ordusunun Xocalı şəhərində yerli azərbaycanlı əhaliyə qarşı törendiyi vəhşilik və soyqırımı aktı, Xocalı soyqırımı haqqında həqiqətlərin gizlədilməsi istiqamətində Ermənistanın və onun müxtəlif dairələrinin fəaliyyətinin və erməni yalanlarının ifşa olunması haqqındadır.

Xocalı soyqırımı - 30

Xocalı soyqırımı bəşəriyyət tarixində insanlığa qarşı həyata keçirilmiş ən qəddar zorakılıq nümunələrindən biri olaraq tarixin yaddaşına həkk olunub. Bu qətləmə erməni milletçilərinin Azərbaycan xalqına qarşı yürüdüyü soyqırımı və etnik təmizləmə siyasetinin tərkib hissəsidir. Ötən illərdə olğunu kimi bu il de Cəbrayıl Rayon İcra Hakimiyyətinin tədbirlər planına uyğun olaraq rayonun idarə, təşkilat və təhsil müəssisələrində xalqımızın qan yaddaşı olan Xocalı soyqırımı 30-cu ildönümünü ilə bağlı anım tədbirləri keçirilir, Xocalı qurbanlarının əziz xatirəsi hörmət və ehtiramla yad edilir.

25 fevral 2022-ci il tarixdə Cəbrayıl rayon Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana sisteminde "Qar üstə qan yağırdı" adlı tədbir və Xanış Rüstəmov adına Yuxarı Mərcanlı kənd tam orta məktəbində VII sinif şagirdi Şəbnəm Hüseynovanın Xocalı soyqırımı acı dəhşətlərini əks etdirən rəsmiyyətlərindən ibarət sərgi təşkil edilmişdir.

"Ruhumun ünvani Şuşa!"

02 mart 2022-ci il tarixdə 2022-ci ilin "Şuşa ili" əlan edilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 05 yanvar 2022-ci il tarixli Sərəncamı və Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyətinin tədbirlər planına əsasən rayonun Vahid İsmayılov adına Çərəkən kənd tam orta məktəbində "Ruhumun ünvani Şuşa!" adlı intellektual bilik yarışması keçirilmişdir. VIII-XI sinif şagirdləri arasında keçirilən yarışmada dörd komanda: "Qarabağ", "Şuşa qalası", "Cıdır düzü" və "Kiçik Paris" iştirak edirdi.

İntellektual yarışmanın keçirilməsində əsas məqsəd yetişməkdə olan gənc nəslə Qarabağın baş tacı Şuşanın tarixini, təbiətini, fauna və florasını, ədəbi mühitini, abidələri və görkəmli şəxsiyyətlərini xatırlatmaq olmuşdur.

Gərgin və maraqlı keçən yarışda Məktəbin IX sinfinin "Şuşa qalası" 1-ci, X sinfinin "Cıdır düzü" 2-ci, XI sinfinin "Qarabağ" komandası 3-cü yerə layiq görülmüşdür.

Sonda komanda üzvləri məktəb rəhbərliyi tərəfindən hədiyyələrlə mükafatlandırılmışlar.

"Zəfərimizin təntənəsi - Şuşa"

Xanış Rüstəmov adına Yuxarı Mərcanlı kənd tam orta məktəbində 2022-ci ilin "Şuşa ili" əlan edilməsi ilə bağlı "Zəfərimizin təntənəsi - Şuşa" adlı dəyirmi masa keçirilmişdir. Tədbirdə Rayon İcra

Hakimiyyətinin, rayonda fəaliyyət göstərən əlaqədar idarə və müəssisələrin məsul şəxsləri, ziyanlılar, yazarlar, iştirak etmişlər.

Əvvəlcə xalqımızın azadlığı və müstəqiliyi yolunda canlarından keçən şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilmişdir. Daha sonra 2022-ci ilin "Şuşa ili" əlan edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin imzaladığı Sərəncam səsləndirilmiş, Şuşaya həsr olunmuş videoçarx izlənilmişdir. Cəbrayıl Rayon İcra Hakimiyyəti Başçısının müavini Fəridə İbayeva, Rayon Təhsil Şöbəsinin müdürü Zəmiq Qurbanov, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Süleyman Aliyev, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, şair Musa Aslanxanlı, yazarlardan Mirzə Mirimli, Hidayət Səfəli və başqaları çıxış etmişlər.

Tədbirdə "Şuşa ili" ilə bağlı rayon İcra hakimiyyətinin Tədbirlər Planı müzakirə edilmiş, təşkil ediləcək silsilə tədbirlərdən, sərgi və müsabiqələrdən səhəbət açılmışdır.

"Hər qadın bir qəhrəmandır"

4 sayılı qəsəbə klubunda 8 Mart Beynəlxalq Qadınlar günü münasibətilə tədbir keçirilmişdir.

Tədbirdə şəhid ailələri, rayonun idarə, müəssisə və təşkilatlarında çalışan qadın işçilər, ictimaiyyət nümayəndələri iştirak etmişlər. Çıxış edənlər bu gün müstəqil Azərbaycanda qadınların cəmiyyətdəki yeri və rolini həm xalqımızın öz mental ənənələrinə bəsliyi hörmət, həm də dövlətəmizin yeritdiyi siyaset sayesində yüksək qiymətləndirmişlər. Çağdaş Azərbaycan qadınına olmaqla yanaşı, həm də bacarıqlı siyasetçi, iş adamı, dövlət məmuru, xalqın inanıb səs verdiyi deputatdır. Bu fəallıq Azərbaycan qadınının malik olduğu tarixi ənənələrlə yanaşı, ölkəmizdə həyata keçirilən gender siyasetinin mahiyyətindən, qadınlarca cəmiyyətin tamhüquqlu üzv kimi bütün imkanlardan bərabər istifadə üçün zəruri şəraitin yaradılmasından irəli gəldiyini xüsusi vurgulamışlar.

Natiqlər Azərbaycan qadınının tarix boyu öz mübarizliyi ilə tanınmasından, qadınlarımızın ölkənin ictimai-siyasi, mədəni həyatında fəal iştirak etməsindən, Vətənin müdafiəsində və dövlətin idarə olunmasında daim fədakarlı nümayiş etdirməsindən səhəbət açmışlar. Qeyd olunmuşdur ki, Respublikamızın hər yerində olduğu kimi rayonumuzda da qadınlara böyük hörmət və ehtiram göstərilmiş, onlara hər zaman böyük diqqət və qayğı ilə yanaşılmışdır.

Tədbirdə Cəbrayıl Rayon İcra Hakimiyyəti başçısı cənab Kamal Həsənovun təbriki tədbir iştirakçılarına çatdırılmışdır.

Tədbirin sonunda mədəniyyət işçiləri konsern programı ilə çıxış etmişlər.

İsmayıllı Quliyev adına Büyük Mərcanlı kənd tam orta məktəbində 8 Mart Beynəlxalq Qadınlar Günün münasibəti ilə şəhid anaları ilə görüş keçirilib. Görüşdə Cəbrayıl Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Fəridə İbayeva və Rayon Təhsil Şöbəsinin müdürü Zəmiq Qurbanov da iştirak edib. Çıxış edənlər şəhid analarını bayram münasibəti ilə təbrik edərək onlara uzun ömr, can sağlığı arzulayıblar. Qeyd olunub ki, şəhid anaları daim cəmiyyətimizin diqqət mərkəzindədir, onların övladlarının keçdiyi yol isə bütün gənclər üçün nümunədir. Çay süfrəsi arxasında keçən görüşdə şəhid analarına hədiyyələr təqdim edilib.

Qəzet üçün hazırladı:
HİDAYƏT SƏFƏRLİ

Şakir Əlif oğlu ALBALIYEV.
filologiya üzrə fəlsəfe
doktoru, dosent

İlaxır çərşənbə və cillə gecəsi haqqında

niyyatı paylayardı. Əlbətta ki, oğul da, qız da valideyn üçün verilmiş tanrı payıdır. Bu deyimlər neçə min illərin axarından keçərək bu günümüze qədər gelib çıxmışdır. Nənə və babalara bizlər üçün qoyub getdiyi bu Novruz deyimləri bizim Alpların (Ayıblıları) həm də folklor nümunəsidir. Biz uşaqlara verilmiş Novruz şirniyyatlarını dədaraq, lezzət duyub, ağacların çıxırlıməsini və yazın gelişini gözləyerdik.

Bizim kəndimizde:

Birinci çərşənbə - Xəbərci çərşənbə deyilir, bəzən də Yel çərşənbəsi deyilir. Çünkü əvvəldə də qeyd etdim ki, hər il Xızır Nəbi Külekleri əsir. Bu Külekler ağacda, kolda-kosda, çöldə-biyabanda olan toxumları uzaqlara aparıb dağıdır. Ona görə yel çərşənbəsi, bəzən də baharın gelisindən xəbər verdiyi üçün xəbərci çərşənbə adlanır.

İkinci çərşənbə - Torpaq çərşənbəsi deyilir. Çünkü Külek vasitəsi ilə uzaqlara aparılmış, ətrafa səpələnmiş toxumlar torpaqda öz yerlərini tutaraq yerbəyer olurlar.

Üçüncü çərşənbə - Su çərşənbəsi deyilir. Torpaqda yerbəyer olaraq öz yerlərini tutan toxumlara su lazımlığı üçün su çərşənbəsi deyilir.

Dördüncü çərşənbə - od çərşənbəsi deyilir. Od istilik və herətdir" (s.206-207).

Göründüyü kimi, Şahbaz Qarayev kəndlərində keçirilən Novruz şənliyinin təsvirini verir, oxunan nəğmənin təqdim etməklə yanaşı nəğmədəki sözlərin-misraların izahını da çatdırır. Ancaq burada diqqət çəkən bir məqam da odur ki, çərşənbələri özünəməxsus sira ardıcılığına düzür ki, bu məqam bize bir qədər şübhəli görünür. Mənə elə gəlin ki, bu sıralama müəllifin şəxsi düşüncələrindən, subyektiv qənaətlərindən irəli gələn aridiciliqdır. Çünkü mən ne bir folklor toplayıcı, nə də araşdırıcı kimi heç bir yerdə, heç bir bölgədə çərşənbələrin adlı olaraq konkret şəkildə bu cür sıralanmasına rast gəlməmişəm. Başqa sözə, od, torpaq, su və yel çərşənbələrindən hansının nəçənci olması haqda müəyyənləşmiş ümumi ortaq təsəvvürler yoxdur. Ona görə də kitabda Novruz bayramının el arasında necə keçirilməsi haqqında verilən məlumatları, eləcə də Novruzda oxunan nəğmənin təqdim olunması çox təqdirəlayiq hal olsa da, subyektiv düşüncələrin mərasim halında keçirilməsinə sünə şəkildə iddia etmək də o dərəcədə yolverilməzdür. Cox şübhəsiz ki, tarixin eski zamanlarında İlaxır çərşənbələr adlı halda müəyyən sira ardıcılığı ilə keçirilmişdir. Ancaq zaman keçidkən bu ardıcılıq unudulmadur. Bu ardıcılığa münasibet bildirmək və ya müəyyən ardıcılığı bərpa etmək problemi isə artıq folklorşunaslarının, yəni mütəxəssislərin işi olmalıdır. Ona görə də xalq adət-ənənələrindən, mərasimlərində yanzanlardan bir daha tevəqqe edirəm ki, xalq arasında görüb müşahidə elədikləri yazısın, özlərinin qeyri-peşəkar şəxsi ambisiya və düşüncələrini ya bir qırğın qoysunlar, ya da şəxsi mülahizələri olduğunu diqqətə çatdırıslar. Heç kəsə ixtiyar verilmir ki, xalqın folklorunu təhrif etsin... Xalq yaddasını, xalqın yaratdıqlarını, adət-ənənələri, mərasimləri və s. yaşatmaq isə hamimizin borcudur.

Çoxçəsidi ayın və rituallarla keçirilən Novruz öncəsi çərşənbələr və Novruz bayramının ayrı-ayrı bölgələrimizdə fərqli nüanslarla müşayiət olunması da təbii haldır. Hətta bəzi bölgələrdə Novruz bayramının, bəzi yerlərdə isə Axır çərşənbənin daha şənlikli keçirildiyini deyinlər də var. Bu, nə ilə bağlıdır? İlaxır çərşənbələrin bətnindən doğulur Novruz bayramı. İlaxır çərşənbə öz bətnindən Novruz adlı gözəli bəri-həmlini yerə qoyub, azad olduqdan sonra serbəstləşib rahat nəfəs alır. Ona görə də körpəsinin dünyaya gətirən ananın başına toplaşıb böyük şadlıq-şədyanlıq, təmərəqlə şənlik keçirməklərinə bənzəyir İlaxır çərşənbənin daha güclü coşqu ilə keçirilməsi. Bu səbəbdən də İlaxır çərşənbənin möhtəşəm sevincini yaşayınlarında bu şadlıq əhval-ruhiyyesini daşımağın (keçirməyin) ağırlığını daşımaq səbəbindən bir yorğunluq-süstlükdən, ardına gələn Novruz bayramını nisbətən aram halda dincilik tapıbları şəhərliklə qarşılıyırlar. Bu sirdir Novruzun bəzi bölgələrdə İlaxır çərşənbəye nisbətən bir az sakit tərzdə keçirilməsi. Bu məqamda İlaxır çərşənbəye bəzi yerlərdə el arasında "dinqili (balaca) Novruz" deyilməsinin de fərginə vərsəq, insanların İlaxır çərşənbənin timsalında elə Novruzun özünü də qeyd etmiş oldularını təsdiqləyərək. Çünkü ilin axır çərşənbəsi həm də İlaxır çərşənbələrin son həddi - sevinc coşqusunun kulminasiya nöqtəsi olduğundan, özündən evvelki digər çərşənbələrin de "başını bağlayıb", necə deyərlər, çərşənbələrə ozan-aşiq di-

lince desək, "yum vermiş" olur. Bu səbəbdən də sonuncu çərşənbənin daha şiddetli - daha güclü, təmtəraqlı keçirilməsi müşahidə olunur...

Eğer bu məqamda özümüz uşaq vaxtlarımızdan yaşadığım Cəbrayıl rayonunun Dağtumas kəndində şahidi olduğum və özəlliklə bölge üçün xarakterik olan diqqət-çəkici bir hadisəni misal çəkib, ona şərh verməkələ bir dəhə fiqirlərimin isbatını vermek isteyirəm.

İlaxır çərşənbə gecəsinin səhərəsi məktəb yoldaşlarımın, sınıf yoldaşlarının bəzilərinin yuxusuzluqdan qızarmış, şışmiş gözlərlə məktəbə gəldiklərinin şahidi olardım. Soruşardım ki, gözünüzə nə olub ki, belə qızarışır-şışır? "Gecə cillə çıxartmışq" deyə cavab verirdilər. Mən də uşaq vaxtı çox utancaq olduğumdan, "neyləmisiniz ki, cillə çıxartmışınız?", yaxud da "cillə çıxartmaq nədir, nə deməkdir?" kimi sualları onlara verməkdən utanırdım. Nə isə, belə-bələ, ilər ödüükə, anladım ki, Dağtumas camati çərşənbə gecəsinə yatmayıb yuxusuz qalmış - yəni gecəni səhərəcən oyaq qalıb, səhəri dirigözlü açmağa "cillə çıxarmaq" deyirlər. Bəs niyə belə deyirlər, bu ifadə hardandır, nəyi ifadə edir, hansı məna yükünü daşıyır və s.b.k. sualları cavabı isə fikrimdə-düşüncəmdə açıq qalırıb hələ. Görünür gələcəkdə folklorşunas olmaq tələyim bu məsələlərə aydınlıq getirəcəkmiş.

Mən məktəbimizin kitabxanası ilə yanaşı kəndimizin kitabxanasına da üzv yazılmışdım. Vaxtaşırı kənd kitabxanasından da kitablar alıb oxuyardım. Kitabxanaçı Şəamma Osmanqızı yaxşı oxuyan uşaq kimi ədəbi-bədii gecələrin, kitab müzakirələrinin keçirilməsində feallığımı görüb müşahidə etdiyindən, mənimlə yaşından yuxarı adamlar kimi - yəni böyük adamlar kimi səhərbət edərdi. Bir dəfə də çərşənbə bayramı ərefəsində mənə dedi ki, İlaxır çərşənbə gecəsində yuxusuz qalmaq, yatmamaq xalq düşüncəsində savab iş sayılır. Yuxusuz qalmaqla həmin gecədə elədiyin arzunun - diləyin hasil olacağına inam hissi var idi. Əslində kitabxanaçı Şəamma xanım dolayı ile məndən bu sırrın cavabını almaq istəyirdi. Mən isə nə qədər yaşından böyük olsam da, uşaq idim, uşaq ağlımla bu suallara cavab vere bilməzdəm. Ancaq elə o vaxtlardan ağılmış bir küçündə bu kimi sualları qorub saxlayırdım ve cavabını axtarırdım. Nəhayət ki, cox düşünüb-düşündüm və gecəni yatmamağın - el dilində "cillə çıxarmağın" niyə savab əmel olduğunu axtarıb tapdım. "Cillə çıxarmaq" ifadəsinin məğzine vardıqca, "cillə çıxarmağın" niyə savab hesab olunması inamı da çözüldü mənim üçün. Çünkü folklor ele bir sirdir - sehirdir ki. Biri digeri üçün açardır. Birinin mənasını açar kimi tapdinsə, o biri sırlı qifil kimi olan məsələlərin də mənasına açar sala biləcəksən.

Xeyli illər önce İlaxır çərşənbələr Novruzqabağı "cillələrdir" adlı elmi-tədqiqat yönündə bir məqale yazmışdım. Belə, çərşənbələr təbətin cillələridir - ağırlıq dolu qış cillələri. İnsanlar çərşənbələrde tonqal qalmaqla qışda donmuş təbəti qışın ölçün sükütündən - ağırlığından (çilləsindən) çıxartmaq niyəti güdürlər. Sənki bununla - tonqal qalmaqla günüşi - günüşin həyatəvericili hərərətini təqlid edib, bununla elə bil ki, gənəşə köməkdarlıq etmək istəyirlər. Çünkü hərərət dolu yaz gənəşə qışın soyuq çilləsindən təbəti çıxarda bilər. Deməli, insanlar bayram tonqallarını günüşin simgesi kimi qalayıb, baharı - Novruzu getirmək üçün bir növ təqliyi əsasla Günəşin yardımçısı olub təbəti qış çilləsindən oyatmaq ayın və rituallarını icra edirlər. Başqa sözə, təbəti qışın gətirdiyi soyuqluq, donuq şaxta, ölçün buz sükütunu sindirme - qışın çilləsindən təbəti, ətraf aləmi çıxarmaq üçün göydəki gənəşin istiliyi - bahar gənəşini təbəti qədəm basmalıdır. İnsanlar isə əvvəlcədən yaz gənəşini qarşılıqla məqsədilə gənəşin yerdəki simvolun odu-ocağı (tonqalı) qalamaqla gənəşin çağırır, təbətin üstündən qışın ağırlığını (çilləsini) götürmək üçün aynılara, mərasimlər yerinə yetirirler. Bəs niyə gecəni oyaq qalıb yatmamağı el arasında "cillə çıxarmaq" adlandırbı, bunu savab əmel kimi düşünmüşlər? Burada psixomifoloji detallar və metaforik düşüncə ilə məsələye yanaşmaq tələb olunur. Çünkü Novruz bayramı təbətə insanların əski məqəddəs baxışlarının inikasının məhsuludursa, biz də Novruz bayramı ilə bağlı adət-ənənə, inam və etiqadları da mehz bu əsasda öyrənilib üzə çıxarmalıq. Yoxsa ki, mifik çağlardan üzü beri gelib çatan bayramın mərasim və ənənələrinə müasir dövrün gözü ilə - tarixi düşüncə işiğində baxıb dəyərləndirmə aparmaqla obyektiv və uğurlu qənaətləre

gələ bilmerik. İnsan yatmayanda onun hanısı bədən üzvü daha fəal olur? Beyinle yanaşı təbii ki, gözlərimiz. Gözər nuru, gözün işığı ifadələrini, gözsüzlüyü - kor olmayı "dunya işığından məhrum olmaq" şəklində işlətməyimizi və s. də bu arada düşüncəmizdən keçirsek, onda birbaşa günəş işığı, nur mənbəyi olduğumu - metaforik olaraq günəşin nurnu, işığını eks etdiyini yeqinləşdirərik. Belə olan halda geceler yatmayıb oyaq qalmağın niyə el arasında "cillə çıxarmaq" adlandığıñ mahiyyəti üzə çıxır. Yəni gözlər geceler yatmayıb, gecəni səhərəcən oyaq qalırsa, bu, günəş nurnunun günəşin rəmzi olaraq gecəyə (qışın çilləsinin timsalında) meydan oxuduğunu təcəssüm etdirir. Günəş qaranlığın, zülmətin bağrını yardığı və dünyani işığa, nura qərq etdiyi kimi, həmçinin öz isti nəfəsi ilə qışın sərt soyuğuna olan çilləsin təbətin üstündən götürdürüyü kimi, insan orqanızının bioloji üzvü olan gözlər də işığı, nuru, odu simvolizə edib, gecəni səhərəcən günəşin çağırma təqliyi kimi yandırıdığımız bayram tonqalının keşiyini çəkmək və bütün gecəyə - qaranlıq pərdə kimi təbətin üstünə çəkilmiş cilləyə, ağırlığa zillənərek, onu oyaq, dırı gözlərlə meglub etdiyini gərəbə bu mərasim "cillə çıxartmaq" adlanır. "Cillə çıxarmaq" ifadəsi mahiyyət etibarilə "cilləni qovub çıxarmaq" deyilişinin tələffüzə qısalılıb sabit şəkələ düşmüş formasıdır: "cillə(ni qovub) çıxarmaq". Əlbətə ki, insan özü də yuxusuz qalmaqla bütün gecəni gözləri hesabına, ağırlıq (cillə) altında qalmış kimi olur. Buna görə də bu ağırlığı- cilləni canından çıxartmış kimi mənalandırıb bu yuxusuz gecəni...

Bəli, bir yandan bütün gecəni qaladığı tonqalın ətrafında keçirib günəşin simvolu olan tonqalı sənməyə qoymamaqla qışın soyuğuna qarşı mübarizə aparan, bir yandan günəşin nurnunun, işığının timsalında olan gözlərini qapamatmadan, gözlərinin işığı ilə gecəni səhərə qədər yatmayıb, gecənin qaranlığını işıqlı gözləri ilə söken və gecəni səhərə - aydınlığa aparıb təhvil veren (qaranlığı işıqlı gündüzə təslim edən) insan övladı bu cillənin - ağırlığın altından çıxıb, yorucu uzun və soyuq qış gecəsinin öhdəsinən min bir əzab-əziyyətlə gəldiyinə görə, həmin gecəni cillə gecəsi, o gecənin müqavimətinin qırınları da "cillə çıxardanlar" kimi adlandırrıb. Gecə yatmayıb cillə çıxartmağın savab əməl sayılması bu yolla insanların təbiəti cillədən qurtaracaqlarına kömək edilməsi inancı ilə izah olunmalıdır.

Gecəni yatmamaqla qışın çilləsini canarından çıxardan insanların İlaxır çərşənbə gecəsini Novruza nisbətdə daha təmtəraqla keçirmələrinin səbəbi isə belə izah olunmalıdır: Çünkü insanlar qışın 4-cü çilləsini - sonuncu çərşənbə çilləsini üstlərindən aşırmaq üçün bütün güc və enerjilərini sərf edir, böyük bir coşqu və sevinc içərisində "urrey" deyib, qəlebə əzmi ilə tətənəli bayram şənliyi keçirirler. Məhz cillə ağırlığını mənəvi (və həm də elə fiziki) olaraq öz üzərləndən aşırılaşdırıb. Gecə yatmayıb cillə çıxartmağın savab əməl sayılması bu yolla insanların təbiəti cillədən qurtaracaqlarına kömək edilməsi inancı ilə izah olunmalıdır.

Eğer də bəzi bölgələrdə İlaxır çərşənbə nisbətən Novruzın daha təmtəraqla keçirilməsi də bu aspektində anlaşılmalıdır. Belə ki, insanlar bütün çərşənbələrin yekənəti təbətə olanlar arasında "cillə çıxardanlar" kimi adlandırrıb. Gecə yatmayıb cillə çıxartmağın savab əməl dəyərini qorub tutmaq və təbətə qışın işıqlı qışın işıqlı gündüzə təslim edən insan övladı bu cillənin - ağırlığın altından çıxıb, yorucu uzun və soyuq qış gecəsinin öhdəsinən min bir əzab-əziyyətlə gəldiyinə görə, həmin gecəni cillə gecəsi, o gecənin müqavimətinin qırınları da "cillə çıxardanlar" kimi adlandırrıb. Gecə yatmayıb cillə çıxartmağın savab əməl sayılması bu yolla insanların təbiəti cillədən qurtaracaqlarına kömək edilməsi inancı ilə izah olunmalıdır.

(“Respublika” qəzeti, №56 (7238),
15 mart 2022-ci il)

Şəhid ailələri və qazilərlə görüş

nımız İlham Əliyevə, Şanlı Ordumuza, məqəddəs şəhidlərimizə, qazilərimizə minnedarlıq ifadə etdilər.

Az.QƏMVŞAİB-in Cəbrayıl rayon filialının sədri Səbuh Hüseynov. Qazilər birliyi Cəbrayıl filialının sədri İxtiyar Hüseynov, qazi Nəzim Verdiyev, şəhid ailəsi Məlahət Məhərrəmova, şəhid atası Vahid Rəhimov,

Cəbrayıl Rayon icra Həkimiyətinin, Yeni Azərbaycan Partiyası Cəbrayıl Rayon Təşkilatının, Cəbrayıl Rayon Ağsaqqallar Şurasının təşəbbüsü, "Xudafərin" Şadlıq Sarayının rehberi Səyavuş müəllimin dəstəyi ile şəhid ailələri və qazilərlə görüş keçirildi.

Novruz bayramı münasibəti ilə "XUDAFƏRİN" sarayında Cəbrayıl rayonundan olan şəhidlərin aile üzvləri və qazilərlə görüşdə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirildi, şəhidlərin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi.

Tədbirdə çıxış edən Yeni Azərbaycan Partiyası Cəbrayıl rayon təşkilatının sədri Arif Fərzəliyev, Milli Məclisin deputati Ceyhun Məmmədov, Cəbrayıl rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri Vaqif Məhərrənov məclis iştirakçılarını Novruz bayramı münasibəti ilə təbrük edərək, bu zəfəri bize bəxş edən Müzəffər Ali Baş Komanda-

"Xudafərin"

şəhid atası Nəriman Hacıyev çıxış edərək, şəhid ailələrinə, qazilərə göstərilən diqqət və qayğıya görə ölkə Prezideti cənab İlham Əliyevə, birinci vitse Prezident Mehriban xanıma təşəkkürlərini bildirdilər.

"Xudafərin" şadlıq sarayının rəhbəri, bayram tədbirinin təşkilçisi Səyavuş Yusifoğlu belə tədbirlərin keçirilməsini özünə mənəvi borc bildiyini qeyd edərək, sahibkarlara gözəl şərait yaradıldığı üçün Respublika Prezidenti cənab İlham Əliyevə minnətarlığını bildirdi.

Bayram tədbirinde Respublikanın Əməkdar artistləri Yaqut Abdullayeva, İlkin Əhmədov, müğəm müsabiqəsinin diplomantı Vüsal Zamanov, mahir saz ifaçısı Aqşin Taryeloğlu, xanəndə Elman Məmmədov və başqaları vətənpərvərlik ruhu mahnilər ifa etdilər.

"Xudafərin"

İlaxır çərşənbə - Böyük çərşənbə

Şahvəlli kəndində ilin sonuncu çərşənbəsi olan İlaxır çərşənbəyə "Böyük çərşənbə", digər özündən əvvəlki üç çərşənbəyə isə "balaca çərşənbə" (kiçik çərşənbə) deyirlər. Fevrala düşən 4 çərşənbədən əvvəlki çərşənbəyə isə yalançı çərşənbə deyirlər. Xalamgəlini Mehparə Fətəliyevanın dediyine görə, balaca sözü bizlərdə çox işləndiyindən, kiçik əvəzinə balaca çərşənbə şeklinde deyirik.

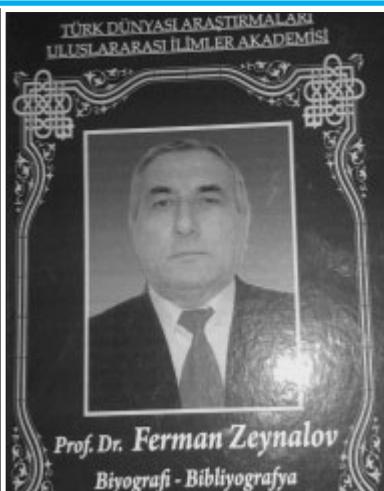
Bu məntiq də bir daha onu göstərir ki, İlaxır çərşənbənin digər özündən əvvəlki çərşənbələrə nisbətən daha böyük coşqu ilə keçirilməsinin başlıca səbəbi

məhz bu çərşənbənin ən sonda gəlməsi ilə və "böyük" hesab edilməsi ilə bağlıdır. Çünkü milli ənənədə böyük hərmət prinsipi gözlənilir. Eyni zamanda burada təbiət hadisələrinin yaşı ilə cəmiyyət üzvlərinin yaşı arasında bir ince nüans üzə çıxır. Əger bir evdə 4 qardaş varsa, onlardan hansı əvvəl doğulubsa, o qardaş böyük hesab olunduğu halda, təbiətdə sonda gələn - sonda doğulan böyük təsəvvür edilir. Belə ki, əg-

er İlaxır çərşənbələrin timsalında bunu düşünsək, əvvəl gələn çərşənbələrin kiçik (balaca) çərşənbələr şəklində adlandırılmasından, sonuncu gələn çərşənbənin böyük adlandırılması bunu deməyə əsas verir. Bundan əlavə, nağıllarımızda rastlaşduğumuz epizodlarda dünyagörmüş üç ağsaqqal qardaşlardan ən gənc görkəmdə qalan böyük qardaş kimi təqdim edilir. Düzdür, burada qardaşdan birinin o birinə nisbətən yaşaça böyük olmasına baxmayaq cavan qalmasının səbəbi kimi evdə-ailede gördüyü xoşsifətlilik, məhrəbanlıq, qayğısına daha çox qalmaq göstərilir.

Ancaq çox güman ki, nağıl dili ilə təqdim olunan bu cür məqamlarda folklorun öz təbiətinə xas olaraq qardaşların yaşıının böyüklüyü də təbiət hadisəsinə uyğunlaşdırılmış, çərşənbələrin timsalında rastlaşduğumuz sonuncu çərşənbənin (metaforik şəkildə burada sonuncu qardaşın) böyük hesab edilməsi prinsipi həmin üç qardaşın təsvirində də özünü göstərmişdir.

Sakir ƏLİFOĞLU

Prof. Dr. Ferman Zeynalov
Biografi - Bibliografiya

Cəbrayılın yetirmələri

doğma İnstituta qayıdib təhsilini davam etdirib. İnstitutu 1969-ü ilə əla qiymətlərlə bitirdiyindən Institut Elmi Şurasının qərarı ilə fonetika kafedrasında müəllim saxlanılıb. Onun elmə, tehsilə olan marağını hiss edən və qiymətləndirən müəllimi prof. Oruc Musayev kadr seçimi zamanı Ferman Zeynalova daha çox üstünlük vermişdir və zamanın axarı da göstərdi ki, Oruc müəllim öz seçimində yanılmamışdır.

Özünün dediyine görə, o vaxt ingilis dilinin grammatikasına onun daha çox marağı vardı,

duğundan, bu səslərin həmcinsi olan dil-nitq hadisəsinə, poeziyaya və musiqi əsərlərinə də ritm təbiətən xasdır və bu ritmlər öz əyanılıyı ilə daha çox seçilir.

Xalqlar müxtəlif olduğu kimi, onların dilinin, incəsənet əsərlərinin ritmik çeşidi, cizgisi, ritmik-melodik quruluşu da müxtəlifdir, yeni qeyri-izomorf quruluşludur.

Bunlarla yanaşı, müyyəyən edilmişdir ki, bir xalqa, millətə məxsus olan mədəniyyət nümunələrinin və incəsənet əsərlərinin bütün növləri (vizual, qeyri-vizual) arasında birbirinə oxşar, hətta eyni olan çeşid-

Fərman müəllimin dil sevgisi

Fərman müəllimlə 2021-ci ilin oktyabrında doğma Cəbrayılımına səfər etmek erəfəsində Prezident Sarayının qarşısında görüşüb tanış oldum. İngilis dilinin fonetikası və qrammatikası üzrə mütəxəssis olan professor Ferman Hüsen oğlu Zeynalova bir qədər səhbat etdiyikdən sonra dilin mənşəyi, təbiət və s. barəsində maraqlı müləhizələri diqqətimi çəkdi. Hətta bizim Təhsil Söbəsinin müdürü olan Zəmiq Qurbanova da onun qeyri-adı istedadını görüb, mənim onuna müsahib olmayışı istədi. Dedi ki, özünüz də görəcəsiniz ki, qəribə məntiqi təfəkkürə olan ziyalıdır. Rəsmi olaraq Fərman Zeynalov kimdir sualına yiğəm şəkildə bir açıqlama getirək.

Fərman Hüsen oğlu Zeynalov (Ferman Hüsənoğlu) 29 yanvar 1944-cü ilde Azərbaycan Respublikasının Cəbrayıl rayonunun Həsənqayıd kəndində anadan olmuşdur. O, Hacılı kənd yeddiilik və Şükürbəyli kənd orta məktəbini bitirdikdən sonra, 1961-ci ilde M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Dillər Institutunun Qərbi Avropa dilləri fakültəsinin ingilis dili şöbəsinə daxil olub (Həzirki Azərbaycan Diller Universiteti). Fərman müəllim yeddiilik və orta məktəbdə oxuduğu illeri belə xatırlayır. "Doğulduğum kənddə məktəb olmadığından mən və mənim yaşidlaram kəndimizdən üç kilometr aralıda olan Hacılı kəndinə getməli olurdum. Yaz və payız aylarında məktəbə getdiyimiz yol dərəli-təpəli olsa da, rahat olurdum, lakin qışda və yağılı günlərdə məktəbə getmək çətinlik tərətsə də, çox dərs buraxırdı. Hacılı yeddiilik məktəbini bitirdikdən sonra, biz təhsilimizi davam etdirmek üçün kənddən on bir kilometr aralıda, ya Cəbrayıl rayon mərkəzində yerleşən M.Qorki adına orta məktəbə, ya da Araçqrağı Şükürbəyli kənd orta məktəbinə getməliydik. Bizim kənd Şükürbəyli kəndi ilə bir sovetlikdə olduğundan, valideynlərim məni xalam oğlu ilə birlikdə Şükürbəyli kənd orta məktəbinə getməyimizi məsləhət bildilər. O vaxt Şükürbəyli kənd orta məktəbinin direktoru Sabir Əhmədov (Əhmədli) idi. O, biza ədəbiyyatdan dərs deyir, maraqlı ve yəni şəyərlə dəvət edir. Hər gün müxtəlif hava şəraitində on bir kilometr yolu gedib gəldiyimizə baxmayaraq, ədəbiyyat dərsleri olan günlər bizi nə yoluñ uzunuñu, nə də ki, hava şəraiti maraqlandırır. Həmin günlər bizi ancaq Sabir müəllimin rəvan, avazlı mühəkəməli və şirin dənliyi qardaşlarından ən gənc görkəmdə qalan böyük qardaş kimi təqdim edilir. Düzdür, burada qardaşdan birinin o birinə nisbətən yaşaça böyük olmasına baxmayaq cavan qalmasının səbəbi kimi evdə-ailede gördüyü xoşsifətlilik, məhrəbanlıq, qayğısına daha çox qalmaq göstərilir.

Ancaq çox güman ki, nağıl dili ilə təqdim olunan bu cür məqamlarda folklorun öz təbiətinə xas olaraq qardaşların yaşıının böyüklüyü də təbiət hadisəsinə uyğunlaşdırılmış, çərşənbələrin timsalında rastlaşduğumuz sonuncu çərşənbənin (metaforik şəkildə burada sonuncu qardaşın) böyük hesab edilməsi prinsipi həmin üç qardaşın təsvirində də özünü göstərmişdir.

Fərman müəllim İnstitutda oxuduğu zaman hərbi xidmətə çağrılıb (1963). Üçüncü hərbi xidməti başa vurduqdan sonra (1966), yenidən

ancaq iş elə gətirdi ki, o, fonetika kafedrasında müəllim kimi pedagoji fəaliyyətə başladı. O vaxtkı zaman kəsiyilə bu günü müqayise edərək Fərman müəllim deyir: "Görünür, mənim fonetika kafedrasına düşməyimin bir mənası var imiş və bu da bir bəxt-tale, elmi dildə desək, bir kod yazılışı imiş. Əgər belə olmasayı, həm namizədlik, həm də doktorluq işlərinin müzakirəsi və müdafiə zamanı söylenilən müsbət fikirləri birbaşa fonetika ilə əlaqələndirməzdilər. Əgər belə olmasayı, namizədlik dissertasiyasına rey yazmış Tbilisi Dövlət Universitetinin Türkologiya kafedrasının müdürü, sovetlər birliyində tanınmış türkoloq f.e.d., prof. N.N.Canasiya və f.e.d., dos. İ.Saracavşılı "cümə vurgusu" terminini ilkin olaraq türkologiyadır. Notları qrafik təsvirində əsas meyar olaraq uzunluq parametri seçilir.

Mən qrafik təsvirindən alınan qrafik təsvirin üfüqi sətrləri musiqi taktlarına uyğun gelirdi və onları bir-biriň altına düzürdü. Sonra isə qrafik təsvirin rəngli şəkillərə dəyərləndirmələri bunun əyani səbutudur.

Fərman Zeynalov professor-doktor Elçin İsgəndərzadə və doktor Şükufe Əhmədli tərefindən hazırlanmışları Bibliografik məlumat kitabı dörd dildə - Azərbaycan, türk, rus və ingilis dillərində 2021-ci ilə Ankarada işləyən hərəkətənək. Həmin kitabı diqqətlənən keçirdikdə bir daha gözlerimizin önündə bu istedadını özəl alımları ilə yanaşı xarici ölkə alımlarının də təqdirələyin şəkildə dəyərləndirmələri bunun əyani səbutudur.

Fərman Zeynalov professor-doktor Elçin İsgəndərzadə və doktor Şükufe Əhmədli tərefindən hazırlanmışları Bibliografik məlumat kitabı dörd dildə - Azərbaycan, türk, rus və ingilis dillərində 2021-ci ilə Ankarada işləyən hərəkətənək. Həmin kitabı diqqətlənən keçirdikdə bir daha gözlerimizin önündə bu istedadını özəl alımları ilə yanaşı xarici ölkə alımlarının də təqdirələyin şəkildə dəyərləndirmələri bunun əyani səbutudur.

Yuxarıda deyilənlərin əyani nümunəsini "Sarı gelin" Azərbaycan xalq mahnısının qrafik təsvirindən verilən bir parçada görmək olar. Mahnının qrafik təsvirindən alınmış rəsm (fonoritogram) qədim Azərbaycan kılımlarının naxışları ilə üst-üstə düşür.

Daha sonra Xudu Məmmədov xalq musiqisinin, müğamların, xalq rəqslerinin strukturlarının melorit-moqramlarını əldə etməklə görümlü (vizual) (xalça, palaz, tikmə, toxuma, memarlıq, rəssamlıq) və görünsüz (qeyri-vizual) (musiqi, rəqs) sənət növlərinin quruluşunda ortaç cəhət olduğunu müəyyənledirdi. Belə ki, Azərbaycan müğamlarının, xalq mahnılarının, rəqslerinin quruluşunun qrafik təsvirindən alınan həndəsi figur formalarının Azərbaycan xalçalarında, kılımlarında, palazlarında, xurcunlarda, çullarda, corablarda, tikmələrdə olan həndəsi figur formaları ilə oxşar olduğunu aşkar etdi.

Bu görkəmli alımın gəldiyi nəticə belədir ki, "xalq milli mədəniyyətinin və incəsənetinin ayrı-ayrı növləri bir mənsədən yaranıb, onların hamısının quruluşu bir kökə bağlıdır, bir ritmik ahəng üzərində çıxış tapıb formalaşır. Azərbaycan təsviri sənətini xalq musiqisindən ayırmak olmur. Hər bir xalq mahnısı əle rəsm əsəridir, sadəcə olaraq boyalarla deyil, notlarla işləməsidir.

Hər bir rəngin öz səsi var, bunu bilən adam üçün rəsmi musiqiye və ya musiqini rəsmə çevirmək çətin deyil".

Fərman müəllimin dil sevgisi

(Əvvəli səh.5-də)

Qeyd edək ki, izomorf ritm-melodik quruluşlar xalq mahniları, müğamları və rəqslerle yanaşı, Azərbaycan dilinin sözlərinin, cümlələrinin, bayatıların və s. ritmik-melodik quruluşunda da özünü aydın şəkildə göstərir. Belə ki, Azərbaycan xalq və aşiq mahnilarının, müğamların, rəqslerin, cümlələrin, bayatıların ritmik-melodik cizgilerindən alınan meloritmqamalar bir-birilər ele oxşarlıq təşkil edir ki, onların hansının söz, cümlə, mahni, müğam və aşiq müsiqisi olduğunu fərqləndirmək çətinlik töredir. Diger tərəfdən, sözlərin, cümlələrin və bayati misralarının qrafik təsvirindən alınan həndesi fiqurlar, ritmik çeşidlər, cizgilər eynilə Azərbaycan xalçalarında, kılımlarında, palazlarında və digər mədəniyyət nümunələrində aşkar işlənir.

Azərbaycan sözlerinin (aşağı-dakilar, babalarımız, atalarımız, ətraf çiçəklə id) və cümlələrinin hecalanmasından formalasən ücbucaqlı və dördbucaqlı həndesi fiqur formalarının naxış kimi prototipine Azərbaycan kılımlarında, palazlarında, gəlin gərдейinin başlıqlarında və digər xalq sənəti nümunələrində də rast gelinir.

Azərbaycan dilində samit səsle başlayan sözlərin (hecaların) qrafik quruluşu ilə, sait səsle başlayan sözlərin (hecaların) qrafik quruluşunun qarşılığı (CVC, VCV) romb fiquru, bayati misralarını başlangıçda isə belə quruluş şərti kanatası mineralarının qurulus formasını yaradır. Belə romb fiqurları və onların ritmik düzümü Azərbaycan kılımlarında və digər mədəniyyət nümunələrində naxış kimi özünü təzahür etdirir.

Bununla yanaşı, romb fiqurlarının belə silsiləli ritmik düzümüne Azərbaycan şirniyyatı olan paxlavanın qurulusunda da rast gelinir. Azərbaycan şeir formalarının metrik ölçüsü və ritmik quruluş üçün səciyyəvi olan 7 (bayati), 8 (gərəyli), 11 (qoşma) rəqəmləri Azərbaycan müsiqi aletlərinin simlərində və deliklərində də izlənir. Belə ki, Azərbaycan ana müsiqi aletləri olan tarın 11, sazin 8-11, Azərbaycan udunun 8-11 simi, nəfəslə müsiqi aletləri olan qara zurnanın 7+1, balabanın 8+1, tütəyin 7+1 dəliyi vardır. Bununla yanaşı, Azərbaycan müsiqi aletlərinin əksəriyyətinin quruluşu həndesi fiqurlar formasındadır. Belə ki, "kamança" kürə, "qara zurna" konusvari, "balaban" və "tütək" silindərvəri formadadır.

Poetik dilin metrik ölçüsü və ritmik quruluş üçün səciyyəvi olan 7,8, 11 rəqəmləri, metrik ölçüləri Azərbaycan şirniyyatının müxtəlif nümunələrinin quruluşunda da izlənir. Belə ki, paxlavanın, şorqoşgalının və s. qatlı quruluş əsasən 7, 8, 11 yayılmış xəmir qatlarından ibarət olur.

Azərbaycan xalça, kılım və palazlarında, habelə keramik qablar üzərində rast gelinen fiqur formalarından biri də yanları və təpəsi kiçik dördkünc (kvadrat) fiqurların ritmik düzümündən ibarət olan üçbucaq formalı həndesi fiqurdur. Bu həndesi fiqurun yanlarında və təpəsindəki xanalarda ritmik düzümü və sayı bayatıların və ağıcların metrik heca (ritmik) quruluşuna uyğun gəlir.

Fikir verin, həndesi fiqurların düzümü ilə bayati, ağı və s. nümunələrdəki heca düzümləri arasında, habelə müsiqi aletləri və eləcə də xalq sənətinin digər növləri arasında paralel uyğun-

luqların olmasını duymaq, görəmək həm də elə təbiətin əsas qanunauyğunluğu kimi esaslandırılır. Deyərdim ki, bu qanunauyğunluqları təpib üzə çıxarmaq ele həm də canlı və cansız təbiətin de sırınlı - diliñə vəqif olmaq demekdir. Bu məqamda "Bu quş dilidir, Süleyman biler" kimi əfsanəyə söykənən deyimiz, eyni zamanda "Ovçu Pirimin nağılı"ndakı Ovçu Pirimin bütün canlıların, quşların, heyvanların dilini bilməsi haqqındaki nağılı infor-masiyası yada düşür. Deməli, Süleyman Peyğəmbərin bütün heyvanatın dilini bilməsi də, Süleyman Peyğəmbərin nağılı obrazı kimi prototipi olan Ovçu Pirimin də canlıların hamısının dilini bilməsi də Fərman Zeynalovun yuxarıda söylədiyi təbiət qanunauyğunluqlarını bilmək sehrinin nəticəsi kimi düşünüləbilər. Görünür, dilçilik elmi sadəcə olaraq insanların yox, həm də ümumilikdə bütün olaraq təbiətin - canlı və cansız aləmin diliyi öyrənməyi əsas məqsəd kimi qarşıya qoymalıdır. Yeni mark-sizm - leninizma görə deyilən prinsipdən kənarə çıxmak və dilin sadəcə insanlar arasında ənənəviyyət vasitəsi olduğu fikri ilə mehdudlaşmayaq, bütün təbiət qüvvələrinin özlerinin dili olmasına qəbul etməliyik. Bunun neçə olmasına isə alimin kök dil üzərində düşüncələri işığında oxuyub öyrənə bilərik:

"Dillərin quruluş müxtəlifliyi onların müəyyən bir kök (ulu) dil üzərində çıxiş tapmasını, törənməsinə nəzərdə tutur. Belə bir çıxiş, törənmə şərti təbiətin iyerarxiq qanunauyğunluğundan irəli gəlir. Bu baxımdan insan dilinin mənşəyi, ilkin çıxişi, təzahürü də təbiətin qanunauyğunluğu üzərə getmiş, baş vermişdir. Belədə dilin mənşəyinə dair monogenizm nəzəriyyəsinin məntiqi baxımdan özünü doğrultduğunu demek olar. Son təcrübəni araşdırımlar göstərir ki, dünyadan bütün dilləri ümumi kökə malikdir və bir dilən törənmədir (Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America (2016), 113 (7).

Kibernetik anlamda təbiətin də öz dili vardır. Təbiətin dili işıq və səsli dil olmaqla iki dili əhatə edir. İşıq dili özünü bir tərəfdən istilik dili, digər tərəfdən isə rəng dili - optik ənənəviyyət vasitəsi kimi təqdim edir. İstilik dili isti və soyuğun növbələşməsində özünü bürüzə verir. Səs və səsli dil də istiliyin, enerjinin, hərəkətin nəticəsi olub, işıq dilindən törəmədir. Bu fakt özünü onda ifadə edir, göstərir ki, rəng üç əlaməti ilə səciyyələnir - spektral tərkib, parlaqlıq, dolğunluq. Səs də üç əlaməti ilə səciyyəvidir. Bu baxımdan səslerin rənglərə, rənglərin səslerə keçidi təbii qəbul edilə bilər. Belə ki, təbiətin dilinin aşağı yarusunu işıq və səs dili, ikiinci yarusunu bitki dili, üçüncü yarusunu heyvan dili, dördüncü yarusunu isə insan dili təşkil edir. Təbiətin bütün dilləri əsasında işıq dili durur, yəni təbiətin digər dillərində işıq dili iştirak edir. Başqa sözə, zaman ardıcılılığı baxımdan digər tərəfdən bərabər olaraq yaranan dildə özündən evvelki dilin əlamətləri ərsi olaraq iştirak edir. Araşdırımlar göstərir ki, insan dilində işlənən müəyyən sözlər, o cümlədən birişərli və ikiişərli səs obrazları heyvan dilinin elementləridir.

İnsan dilin səsli dilin ən inkişaf etmiş formasıdır. Belə ki, ilk insanlar canlı və cansız təbiətin - heyvanların, quşların, habelə özərinin minik, reflektor, sensor və

s. fizioloji aktlarının səs obrazlarından ənənəviyyət vasitəsi kimi istifadə etmişlər. İnsanların ilkin sözləri birişərli səslerden ibarət olub, əsas fonosemantik mənə kəsb etmişdir. Belə ki, insanlar nəfəslə (p) səsini tələffüz etməkə istinin coxluğunu, (f) səsini tələffüz etməkə yorgunluğu, (a) səsini çıxarmaqla qorxunu, təccubi, (z) səsi ilə yanmayı, (o, u) səsleri ilə uzağı, (e) səsi ilə etirazı, (ü) səsile ağlamağı, (s) səsi ilə bütünə tərkibindən suyuş çıxmamasını, (q) səsile tutqunuğu, qalınlığı, (t) səsi ilə tərəddüdü və s. hal, vəziyyət, durumu ifadə etmişlər.

Araşdırımlar göstərir ki, uşaqların əmələgəlməsi və formalasması adətən insan dilinin əmələgəlmə, yaranma üsuluna model kimi götürür. Bu baxımdan müasir dilçilər və onların sələfləri də uşaqların formalasması və inkişafı ilə etnik dillərin inkişafı arasında qəribə bir uyğunluq və bu iki prosesin arasında qarşılıqlı əlaqə olduğunu xüsusilə qeyd edirlər (K.Büler, R.Yakobson). Belə ki, uşaqların dil səslerinin formalasması və mənimsənilmesi ardıcılığında bütün dillər üçün ümumi olan bir qanun özünü göstərir. Uşaq nitqində ilkin olaraq arxa sıra, açıq (a) saiti təzahür edir. Bu səs adətən qoşadodaq və dilönü kipləşən samitlerin işlənir: papa-baba, pipi-bibi, pepe-pəpə, mama-məmə, tata (ata), nana (ana), dada (dədə) kimi CV heca modelli təkrarlar - redublikasiyalar təzahür edir. Belə ki, uşaq nitqində ilkin olaraq ağız və burun samitləri qarşılaşdırırlar: papa-mama, tata-nana. Bunun ardınca uşaqların nitqində açılıq-qapalılıq (a-i) əlamətlərinə görə sait qarşılaşması baş verir: papa-pipi, baba-bibi və s.

Uşaq nitqində ilkin olaraq (a) və kipləşən samitlərin (p, b, m, n, t, d) ilkin təzahür etməsində bir qanunauyğunluq müşahidine edilir. Belə ki, uşaq nitqində səsə ifadə edilən akt ilk önce enerji və hərəketlə şərtlənir. Uşaq nitqində ilkin olaraq (a) və kipləşən samitlərin tezahürü sağın süd əmməsi akti ilə şərtlənir. Belə ki, uşaq süd əmərkən onun dədədən özələləri hərəkətə gəlir və tədrice möhkəmlənir. Bunlar da həmin səslerin tələffüzü üçün dayaq nöqtəsi formalasdırar.

Araşdırımlar göstərir ki, bütün dünya dillərində "ana" sözündə kipləşən burun sonor samitləri iştirak edir. Bunun səbəbi də onunla izah oluna bilər ki, uşaq süd əmərkən hava axını burun boşluğu vasitəsi alınır verilir və bu proses uşaq ana döşündən ayrılan qədər davam edir və bu prosesin nəticəsi kimi burun sonorlarının ana sözündə instinkt olaraq hekk olunmasına bərabər olur. Uşaq dilində sait səslerin mənimsənilmesi ardıcılığında müəyyən qaydalar özünü göstərir. Belə ki, (u-o) saitləri (i-e) saitlərindən əvvəl gələ bilər, yəni uşaqın nitqində əvvəlcə (i-e) fonemləri təzahür edir, sonra (u-o) fonemlərinə keçid yaranır. Belə ki, ele uşaq yoxdur ki, (e) fonemini mənimsəmədən, bilmədən (o) fonemini tələffüz etsin. Buna belə, ele dillər vardır ki, orada (e) fonemi var, ancaq (o) fonemi yoxdur. Digər tərəfdən, əgər dilin fonetik sistemində (e-o) yoxdursa, həmin dilin fonem sisteminde (ö, ?) fonemi de ola bilmez. Uşaq dilində samitlərin mənimsənilmə ardıcılığında da

bir nizamlı zaman kəsikləri müşahidə edilir. Belə ki, novlu samitlərin mənimsənilmesi kipləşən samitlərin mənimsənilməsindən sonra baş verir. Dilarxası samitlərin mənimsənilmesi dədəq və dilönü samitlərin mənimsənilmesi ilə şərtlənir, yeni uşaqlarda dədəq və dilönü samitlərin tələffüzü təmin olunmadan, dilarxası samitlərin tələffüzüne kecid mümkin deyil. Beləliklə, kipləşən ve novlu samitlərin mənimsənilme ardıcılığı qarşıya belə bir şərt qoyur ki, dünya dillərində kipləşən-partlayısamitlərin ilkin mövcud olmadan, novlu samitlərlə ola bilmez. Bu baxımdan dünya dillərində elə bir dil yoxdur ki, orada kipləşən samit olmasın. Belə ki, ən az fonemi (iz) olan havay dilində iki kipləşən-partlayısamit (p, k) samit və iki kipləşən sonor (m, n) səs vardır. Lakin novlu samitlərin bütün dillərdə mövcudluğunu müşahidə edilmir.

Bu baxımdan dilin ilkin təşkiləcisi elementləri olan fonemlərin sözlərdə düzülmə ardıcılığı, yəni fonotaktik və taktik quruluşu də təbiətin ümumi qanunauyğunluğunu üzrə getmişdir. Belə ki, təxənən insan dilinin (kök dilin) ilkin elementlərinin formalasması və mənimsənilmesi ardıcılığında bütün dillər üçün ümumi olan bir qanun özünü göstərir. Uşaq nitqində ilkin olaraq arxa sıra, açıq (a) saiti təzahür edir. Bu səs adətən qoşadodaq və dilönü kipləşən samitlərin işlənir: papa-baba, pipi-bibi, pepe-pəpə, mama-məmə, tata (ata), nana (ana), dada (dədə) kimi CV heca modelli təkrarlar - redublikasiyalar təzahür edir. Belə ki, uşaq nitqində ilkin olaraq ağız və burun samitləri qarşılaşdırırlar: papa-mama, tata-nana. Bunun ardınca uşaqların nitqində açılıq-qapalılıq (a-i) əlamətlərinə görə sait qarşılaşması baş verir: papa-pipi, baba-bibi və s.

Qədim türk yazılı abidələrinin faktları əsasında aydın olmuşdur ki, lap cox-cox əvvəller bu dildə tek saitdən ibarət sözlər olmuşdur. Belə ki, "ö" saiti - duymaq, düşünmək, "u" saiti - yuxu; "ü" saiti - yiğmaq mənasında söz kimi işlənmişdir (Ə.Rəcəbov, Y.Məmmədov, 1993).

Əgər uşaq dilinin əmələgələmə bir çox səviyyələrdə (fonem, söz, heca və s.) insan dilinin (kök dilin) əmələgəlməsinə və inkişafına model kimi götürürse, istinad etmə olursa, bu halda dillərinin kök dildən hansı elementləri (iki, üç və s. işarəli sözlər) səviyyəsində ayrıldığını müəyyənləşdirmək olar. Ehtimal etmək olar ki, uşaq hansı səs tərkibli sözlərə ana dilində danışsa, həmin sözlər səviyyəsindən qədər uşaqın süd əmməsi akti ilə şərtlənir. Belə ki, uşaq süd əmərkən onun dədədən özələləri hərəkətə gəlir və tədrice möhkəmlənir. Uşaq süd ədərən dilin arxa hissəsinin əzələləri hərəkətə gəlir və tədrice möhkəmlənir. Bunlar da həmin səslerin tələffüzü üçün dayaq nöqtəsi formalasdırar.

Araşdırımlar göstərir ki, təbiətin əmələgəlmə, yaranma üsuluna model kimi götürürse, istinad etmə olursa, bu halda dillərinin kök dildən hansı elementləri (iki, üç və s. işarəli sözlər) səviyyəsində ayrıldığını müəyyənləşdirmək olar. Ehtimal etmək olar ki, uşaq hansı səs tərkibli sözlərə ana dilində danışsa, həmin sözlər səviyyəsindən qədər uşaqın süd əmməsi akti ilə şərtlənir. Belə ki, uşaq süd əmərkən onun dədədən özələləri hərəkətə gəlir və tədrice möhkəmlənir. Uşaq süd ədərən dilin arxa hissəsinin əzələləri hərəkətə gəlir və tədrice möhkəmlənir. Bunlar da həmin səslerin tələffüzü üçün dayaq nöqtəsi formalasdırar.

Bütün bunlardan da göründüyü kimi, professor Fərman Zeynalov təbiətin dilinin işıq dili və səsli dil olmaq üzre iki yərə bölgündüyü gösterir. Habelə "insan dilinin səsli dilin ən inkişaf etmiş forması" olduğunu qeyd edərək, onun sadadən mükkəbə doğru inkişaf qanuna-uyğunluğunu izah edir. Belə ki, ele uşaq yoxdur ki, (e) fonemini mənimsəmədən, bilmədən (o) fonemini tələffüz etsin. Buna belə, ele dillər vardır ki, orada (e) fonemi var, ancaq (o) fonemi yoxdur. Digər tərəfdən, əgər dilin fonetik sistemində (e-o) yoxdursa, həmin dilin fonem sisteminde (ö, ?) fonemi de ola bilmez. Uşaq dilində samitlərin mənimsənilmə ardıcılığında da

Filologiya üzrə fəlsəfe doktoru Sevinc Qasımovə Quba bölgəsinə dair mənə məraqlı bir informasiya çatdırıldı: "Novruz bayramında keçirilən "cic" gecəsi Qurbanın Qəçrəş kəndində icra edilir. Cic keçirilən evdə qonşular - qohumlar yiğisir, bunu eşidən kənd camaati maraqlı geyimlər geyinib burra gelir, özlərinin kim olduqlarını bildirmədən vaxt keçirdirlər. Cic gecəsində hamı sahərə kimi yatmamalı idi. Əger kimse yatsa, onu cəzalandırırdılar: saçlarını süpürgəyə bağlamaq, üzünü yazmaq, yatanı döşəkçəyə tikmək və s. bu kimi bir çox cəzalar tətbiq edilərdi".

Cildəyişmənin kosa donu

Əvvələ, qeyd edim ki, bu mərasimin adı olan "Cic gecəsi" ifadəsi məndə maraqlıdır. Yada salım ki, tarixən mövcud olmuş Mongol imperiyasının tərkibində mongol ulusları arasında bir çox türkdilli qəbile və tayfların biri də cuci ulusud

ŞƏHİDİN YAŞAYAN ARZUSU

(Şəhid Tural Bayramının xatirəsinə)

Martın 11-də şəhid Tural Bayramının qardaşı Amin Ədil oğlunun böyük toy məclisi oldu. Dar gündə həmisi şəhid ailələrinin yanında olan, onlara mənəvi dayaq duran rayon icra Hakimiyyətinin əməkdaşları şad gündə də onların yanında olular.

RİH başçısının müavini Tapdıq Nəsirov, əməkdaşlardan Qalib Quliyev, Mayıl Əliyev, İslam Şahverənov, Minbaşılı kənd inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndə Zəkir Camalov, "Xudafərin" qəzetiňin baş redaktor müavini Hidayət Səfərli və başqaları çıxış edib, xoş arzu və təbriklərini çatdırıldılar.

"Fələk səni ağladanda gülmüşən, hünərin var ağladanda gül görüm" şəklində söylənmiş şair deyiminin əyani şahidi olduq. Bu toy fələyin-taleyn ağlatdığı ən ağır - üzüçü məqamlarda qəddini dikəldə bilməyin, həyatın üzüne gülə bilməyin təzahürü idi.

Hər zaman təmkinlilik nümayiş etdirən şəhid ailəsi bu dəfə vaxtsız ölümün, dəhşətli qəlb siziltisinin acığına yenidən dirilik tapmağı, fələk ağladanda da gülə bilməyi göstərirdi. Deyərdim ki, torpaqlarımızın işğalçılarından azad edilməsi ilə dincilik tapıb şad olan şəhid ruhları belə məqamlarda da sevinir. Çünkü şəhidlər öz ömrərini gələcək nəslin ağ günləri naminə qurban verdilər.

Amin bəyə və xanımına ailə səadəti və xoşbəxt gələcək arzulayıraq!

Şakir Albalıyev

Baxmayaraq ki, bir il 4 ay idı ki, böyük oğlu Elmanı 44 günlük Qarabağ savaşının 43-cü günü itirmişdi ana. İsteyirdi ki, oğlunu qarşidan gələn yazda evləndirsən, ailə-uşaq sahibi etsin. Ona görə də Elmani çoxdan istədiyi Sevərə nişanlaşmışdı. Ürəyində arzuları çox idi ananı. Lakin çoxdan gözlediyimiz Qarabağ savaşında bütün burları alt-üst etdi. Ölkəmizdə bir çox analar kimi Xədicə ananın da istəkləri sanki daşa çırıldı. Vətənimizin minlərlə oğulları kimi Elman da torpaq uğrunda mübarizəyə qatıldı...

Əslində əsgərlərdən gələndən sonra çox da düşünmedi Elman. Qəlbinde gəzdirdiyi doğma yurdularına qayıdış yanğısı ilə bir neçə gündən sonra ordumuzun Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinə qoşuldu. Bilirdi ki, gec-tez xalqımız mənfur düşmənindən qisas alacaq, torpaqlarımızı geri qaytaracaq...

Elman yaşadığı bu qısa ömründə ata-anasının doğma ocaq həsrətlərini hər gün seyr etdi. Nə vaxtsa, böyüküb özünü bu torpaq uğrunda savaşanların arasında olacağını sanki görürdü. Elə bu isteyinin axarı ilə də yenidən vətənine müddətdən artıq xidmət etmeye qoşulmuşdu...

Niyətin hərə, mənzilin də oradır deyib müdriklər. Cəbrayıllı şəhərindən irəliləyen Azərbaycan qüvvələri oktyabrın ortalarında Hadrut qəsəbesini əle keçirmişdilər. Onlar daha sonra şimala doğru irəliləyərək meşələri ve dağ keçidlərini aşış, Şuşa rayonuna daxil olmuşdular. Şuşa mühəribənin başlanğıcından bəri bombardman altında olmasına baxmayaraq, yalnız 28-30 oktyabr tarixləri arasında onu düşməndən azad etmək və şəhərin müdafiəsini yaradıq üçün Azərbaycanın Xüsusi Təyinatlı Qüvvələri əraziye yeridilmişdi.

Azərbaycan hərbçiləri Şuşaya girmək üçün çətin də olsa, qarşı tərəfin ağılına belə gəlməyən sildirim qayaların olduğu istiqaməti seçdilər, onlar şəhərə qayalıqlara dırmaşmaqla qalxdılar. Erməni orduyu isə bütün gücünü şəhər istiqamətindəki əsas yollara cəmləmişdi. Çünkü əsas hückumu bu yollardan gözleyirdi. Lakin Azərbaycan Xüsusi Təyinatlıları atəş dəstəyi olmadan sildirim qayalıqlardan qalxdılar ve yarğanlardan kecdilər...

Bəzi məlumatlara görə, Azərbaycan qüvvələrinin dörd yüz hərbçisi 5 gün six meşələr və keçilməz yarğanlar arasından irəliləyib, ciddi mühafizə olunan Laçın dehliyindən keçərək ətraf kəndləri mühəsirəyə alıblar. Xüsusi təyinatlılar şəhərə bir çox istiqamətdən və fərqli hədəflərə yaxınlaşmaq üçün yüz nəfərlik qruplara bölünüb.

Azərbaycan Xüsusi Təyinatlı Qüvvələri 7 noyabrda şəhərin qayalıqlarını dırmaşaraq yüksək silah-sursat ilə Şuşaya daxil olmuşlar. El Noyabrın 7-de ərazi yaman dumanlı idi. Bu, Azərbaycan qüvvələrinə havadan müşahidə və zerbe qurğularının istifadəsini əhəmiyyətli dərəcədə məhdudlaşdırıldı. Əks hücumu baxmayaraq, Azərbaycan qüvvələri öz mövqelərini qorudular. Şuşa meşələrində müdafiə xətti qurdular və ermənilərin üç eks hemləsini dəf etdikdən sonra Şuşa İcrə Hakimiyyətinin binasını əle keçirərək erməni qüvvələrini qovmağa başladılar, şəhərdəki binaları və daha geniş əraziləri temizlədilər. Şuşa uğrunda döyüşlər nəhayət binadan binaya - yaxın məsafədən aparıldı...

Və elə bu döyüşlərdə Elman ağır yaralanır. Elə yaralı veziyətdə də anasına zəng edə bilir: - Ana, Sevrə yaxşı qızdır, ondan muğayat olun, deyib nişanlısına onlara əmanət edir...

Həmin gündən bir il 4 ay ötdən sonra Xədicə ana Elmanın arzusu ilə Sevəri kiçik oğlu Telmana gelin getirirdi... Toya gələnlər kimi ananın da üzü gülündüsə də, ürəyi şəhid oğlunun ruhu ilə bir yerde idi. Onun bir gözü sevindise, digeri ağlayırdı... Anaya elə gelirdi ki, Elman da sanki onlarlardır. Və həyətlərindəki məclisi gördükə arzusunun çin olduğunu görür...

Ismayıllı Qəzənfər oğlu MƏCIDLİ,
Aqrar elmlər üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Novruzu niyə "topal bayram" adlandırırlar?

Folklorşunasdan MARAQLI
MÜSAHİBƏ

14-03-2022 10:26

Sabah ilaxır çərşənbə - Torpaq çərşənbəsini qeyd edəcəyik. Əksəriyyət hesab edir ki, son illər sonuncu iki çərşənbənin yerini dəyişməkle tərəxən formalaşmış ardıcılıq pozulur. Bu iddiada olanlara görə, çərşənbələrin mənəti ardıcılığı belə olmalıdır. Su çərşənbəsi yaz fəsilini seçiyənləndirir. Qar əriyir, çaylar aşib-dası; Od çərşənbəsi yay fəsilinin göstəricisidir, Güneş Yeri daha çox isidir, mehsul yetişir; Torpaq çərşənbəsi payız fəsilini əks etdirir, torpağın verdiyi bar-bərkət toplanır; Yel çərşənbəsi qışın rəmzidir, soyuq külek əsir, saxta-çovğun olur, torpaq qar altında dincəlir...

Folklorşunas, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Şakir Albalıyev Bakıvaxtı.az-a müsahibəsində bu məsələyə də aydınlıq gətirib.

Novruz bayramı sərhədlər tanımır
- Novruz bayramının tarixi haqqında nə deyə bilərsiniz?

- Novruz bayramının tarixi bəşəriyyətin tarixi qədərdir. Bəşəriyyət nə vaxtdan özünü, ətraf aləmi tənqidi, dünyaya obradlı münasibət bəsləməyi bacarıbsa, mifoloji düşüncə formasi yaranmağa başlayıbsa, Novruz bayramının tarixi də o vaxtdandır. Yeni Novruz bayramının en azı 10 min ildən çox tarixi var. Novruz bayramı milli olduğunu qədər də bəşəri bayramdır. Bəşəriyyili ondadır ki, Novruz bayramı sərhədlər tanımır. Novruz bayramı həm Şərqi dönyasında, İslam və Xristian aləmində, həm də Türk dönyasında qeyd olunan bir bayramdır. Misal üçün, qaqauz türkləri Xristian dininə sitayış edirlər, ancaq onlar da Novruz bayramını qeyd edirlər. Bu nöqtəyi-nəzərdən Novruz bayramı sərhədlər tanımır.

- Qeyd etdin ki, Novruz bayramının tarixi çox qədimdir. Bəs Azərbaycan ədəbiyyatında şifahi xalq ədəbiyyatını istisna etsək, başqa yaçıclarımızın əsərlərində bu bayrama aid ünsürlər tapmaq olar?

- Əlbəttə, müxtəlif şair və yazıçılara

rəmizin əsərlərində bunlara kifayət qədər rast gelinir. Təbii ki, bu, xalqın bayramıdır, ayrı-ayrı yazıçıların, şairlərin əsərlərində öz əksini tapmalıdır. Ola bilsin ki, bəzi əsərlərdə ad Novruz

bayramı olaraq qeyd olunmayıb. Çünkü bu gün də deyirlər ki, bayram bizimdir, atası bizik, amma adının atası farşlardır. Keçmiş əsərlərdə başqa ad altında qeyd olunması bundan irəli gələ bilər.

- "Novruz" sözünün farslardan gəldiyini dəriniz, mənəni nədir?

- Bu ad "Nov" və "ruz" sözlərindən yaranıb. "Nov" fars dilində "yen", "ruz" isə "gün" deməkdir. Yeni fəsilin gelişinin ilk günü gecə-gündüz bərabərliyi olduğuna görə "Yeni gün", yeni "Novruz" adını veriblər. Maraqlıdır ki, ruslarda "novigod" sözü də yeni il mənasına gelir

- 4 fəsil yerini dəyişmədiyi kimi dörd çərşənbəde yerini dəyişməmeli dir?

- Novruz bayramına aid 4 çərşənbə var, ancaq son illər son iki çərşənbənin (hava və torpaq çərşənbəsinin) yerinin dəyişdirildiyi iddia olunur. Buna münasibətinə nədir, ümumiyyətlə, tarixən Novruz bayramında çərşənbələr olub?

- Çərşənbələr Novruz bayramının ayrılmaz bir tərkib hissəsidir. Onları Novruz bayramından təcrid etmək olmaz. Novruz bayramı çərşənbələrin bətnindən doğur. Bu, mənim mütxəsəs olaraq öz fikirlərimdir. O ki qaldı sira ardıcılığına, bu mövzuda alımlarımız arasında iki cəbhə yaranıb. Bəzilə-

ri Torpaq çərşənbəsini, beziləri isə Yel çərşənbəsini sonuncu götürür. Rehmətliliklər Azad Nəbiyev Torpaq çərşənbəsini, Behlül Abdulla isə Yel çərşənbəsini sonuncu götürürdü. Çox təessüf ki, mən bir folklorşunas olaraq heç bir bölgədə bayramın əvvəlində gələn çərşənbələrin ad sırasının nece olmalı olduğu ilə bağlı hər hansı bir informasiyaya rast gelməmişəm. Olubسا da, bu gün yoxdur. Bunu alımlırmız tətbiq ediblər. Mənim özüm isə bu haqda tam başqa fikirərim var. Mənə görə birinci Od, ikinci Torpaq, üçüncü Su, dördüncü isə Yel çərşənbəsidir. Əgər Novruz təbəbet bayramıdırsa, hər fəsil bir novruzdur, hər çərşənbə bir feşildir. Bu çərşənbələrin her biri hem də bir feşli ifadə edir. Od çərşənbəsi yayı, Torpaq çərşənbəsi payızı, Su çərşənbəsi qışı, Yel çərşənbəsi isə Bahar feşli ifadə edir. Təbətədə 4 fəsil yerini dəyişmədiyi kimi bu dörd çərşənbədə yerini dəyişməməlidir.

Novruz bayramı çox mübahisəli bir bayramdır

- Bayaq da qeyd etdiyiniz kimi, Novruz bayramı müxtəlif dinlərdə qeyd olunur. Ancaq bu bayramda müxtəlif fallara baxılır, oyunlar oynanır. Əgər İslam dininə aiddirsə, fallara baxılması sonradan əlavə olunmuş ola bilər?

- O nöqtəyi-nəzərdən Novruz bayramı çox mübahisəli bir bayramdır. Çünkü bir vaxtlar İslam dini Novruz bayramını qəbul etmirdi ki, topal, şikest bayramdır. Yəni yerinə bilməyən bayramdır. Ona görə ki, İslam dininə bütün bayramları onun gəriyə çəkilir. Çünkü Qəmeri təqvim 355 gündür. Novruz bayramı yerində hərəkət etmədən qaldığına görə, topal bayram adlandırılabilir. Sonradan İslam dini Novruz bayramının sırrını, hikmətini, sehrini gördükdən sonra özəllesdirməye, hətta onu Həzrət Əli taxta çıxan gün də adlandırdılar. Novruz bayramının hikməti, sehri o qədər böyükür ki, bir çox din, dünya-görüşləri özlərinə uyğunlaşdırırlar.

Aytac Aslan

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü Musa Aslanxanlı bir neçə kitab müəllifidir, Prezident təqəüdünə layiq görülüb, tanınmış imza sahibidi. Onun növbəti "Qarabağ yağan yağış" kitabında Vətən, vətəndaşlıq duyğularının, şəhidlərinin, qazilərimizin igidliyinin, ordumuzun qəhrəmanlığının bədii ifadəsi var. İnanıraq ki, Musa müəllimin bu kitabının oxucularımızın, gənclərimizin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində müsbət təsiri olacaq. Yeni kitabı ilə bədii yaradıcılığının 55 illiyi, ad günü üstüste düşən Musa müəllimi təbrik edir, cansağlığı, yaradıcılıq uğurları arzulayıraq.

"Xudafərin"

GÜCLÜDÜ VƏTƏNLƏ NƏFƏS ALANLAR

Şuşaya bir nəfəs yaxınıqlı! dedi... Ali Baş Komandan... dindi ruhumuz, Sanki çıçklədi ruhun baharı... Bir yeni mənə da qazandı nəfəs... Bildik ki, vaxt olur, sevgiye döñür, Nefəslə ölçülür Vətən yolları!..

O nəfəs ən qədim yurdlara yaxın, Beləcə nurlanır, durulur Vətən. Yenə ruhumuzda, qanımızdadı - Yarı nəfəs Vətən, yarı nur Vətən...

MUSA ASLANXANLI

Mənəvi irsi əbədi yaşayacaq

Martin 19-da Kənan Fərziyevin telefonunda statusa qoyduğu filosof alim Adil Qurbanovun şəklinin altında yazdığı "çox tez getdin, dayı. Allah sənə rəhmət eləsin!" sözlərini oxuyanda, düzü, inanmağım gəlmədi. Oxudüğüm bu xəbərə qane olmayıb, təzədən zəng vurdum. Öyrəndim ki, qəflətən ürək tutmasından vəfat edib. Son dövrlər vaxtsız və qəfləti ölümlər çoxalıb. Bir yandan bu "yetişməmiş" - vaxtsız ölüm, bir yandan da torpaqlarımızın işgaldən azad edildiyi bu ərafələrdə doğma yurddan aralıda həyata göz yummaq adamı çox ağırdır. Məncə, adam doğuldugu yerde canını tapşırmayanda, onun ruhu da dünyadan nigarən gedir. Belə qənaətdəyəm ki, bayatımızdakı "Qürbət cənnət olsa da, ölməyə vətən yaxşı" misraları da bu məqama nəzərən söylənilib.

Adil Cəmil oğlu Qurbanov respublikamızdan xaricdə uğurla dissertasiya müdafiə edən az sayda olan filosof-alimlərimizdən id. Filosof fəlsəfə elmi üzre mütexəssis deməkdir. Felsəfə isə hikmət deməkdir. Həyatın, dünyanın sırlı hikmətlərindən baş çıxaran alimlərdir filosoflar. Kənan deyir ki, dayım şəkil çəkdirdən fotoaparatin obyektivinə dik baxmaqdan gözlərini yayındırdı. Niyəni təbii görünüşlə əlaqələndirir. Amma məncə, burda başqa bir ince nüans da var. Fotoaparat həyatın müyyəyen bir anını əbədilik yaddaşda dondurub saxlayan bir cihazdır. Cansız bir aparat olsa da, həyatın bir anını canlı kimi tutub saxlaya bilir. Bəlkə də, Adil müəllim bir filosof kimi cansız fotoaparata canlanacaq həyatın üzüne dik baxmaqdan həya edirmiş. Axi o, təbiətə ifallı - həyali insan idı.

Filosof kimi həyat hadisələrinə fəsəfənin prizmasından - idrakin gözü ilə yanaşan alim onu da bilirdi ki, "sirrini sirdəsha verməyən dünyanın" - fəleyin işlərindən heç axıracan baş aqmaq da mümkün deyil. O mümkünsüzlərin biri idi onu 64 yaşında yaxalayan qəfləti ölümündən vaxtından əvvəl, yaxud

da elə anindaca xəbər tutmaq. Ona görə də həyat yoldaşı olan həmkəndlisi Sara Cəlil qızı da, qızları Sahibə ve Rufanə də, doğmaları da bu qəfil gedisə inanmaq istəmədilər. Axi yeri düşdükce bir filosof kimi doğmalarını həyat sirlərindən agah edən Adil müəllim bu son səfəri ilə bağlı heç kimə heç nə bənsitmemişdi. Ona görə ki, bu hikmət heç bir bəndənin, heç bir alimin el apara bilməyəcəyi Tanrı sirridir. Arif müəllimlər səhəbət zamanı bu məqama qısaca şəkildə belə bir işarə vurdu ki, Allah-teala öz yanına sevimli bəndələrini belə tez çekib aparır. Əslində bu söz mühüm həqiqəti eks etdirir. Onu da əlavə etdi ki, bu dünya fanidir, əbədi olan haqq dünyasıdır.

Doğrudan da, xalq düşüncəsində bu dünya əbəs yere fani dünya, o dünya isə haqq dünyası adlandırılmışdır. Sınaq üçün gəldiyimiz bu dünya cismani ömrümüzün mühəqqəti məkanıdır, o dünya isə ruhumuzun - ölməyən ruhumuzun əbədi məkanı. Bəli, insanlar arasında öz ifallılığı - müləyimliyi ilə sevilən Adil müəllimi Tanrı da öz sevimli bəndəsi kimi dərgahına tez çekib apardı.

"Xudafərin" qəzetiinin arxivini vərəqləyirəm. 2017-ci ilin 23 avqust tarixli sayında Adil Qurbanov haqqında bir qəzet səhifəsi həmində "Filosofun ekoloji görüşləri" adlı yazı ilə çıxış etmişdim. Həmin yazıda onun "Sivilizasiyanın ekoloji perspektivləri - tarixi prosesdə ekoloji amil" ("Elm", 2014) adlı monoqrafiyası ilə bağlı fikirlərimi qeyd etmişdim. O vaxtdan heç 5 il də keçməyib. Bu da bu dünyanın faniliyinə - etibarsızlığına bir

sübutdur. Bu dünyada qalanlar mənəvi olanlardır. Necə ki, Adil müəllimin mənəvi zənginliyinin - elmi dəhasının işığı olan bu kitabı və həmin kitabda yaşayış Adil Cəmil oğlunun fəlsəfə idrakı onun mənəvi irsi kimi bu günümüzə və gələcək nəsillərə ərməğan kimi yaşayır və yaşayacaq.

18 sentyabr 1958-ci ilde Cəbrayılın Minbaşılı kəndində anadan olan Adil Qurbanov hamı kimi orta məktəbdə oxudusa da, hamidan fərqli bir ömür yolu seçdi. T.Şevçenko adına Kiyev Dövlət Universitetini bitirdi, sosial fəlsəfə ixtisası üzrə "Tarixi prosesdə ekoloji komponentlərin rolü (sosial-fəlsəfə təhlil)" mövzusunda namizədlük dissertasiyası müdafiə etdi, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi aldı. AMEA-nın Fəlsəfə İnstitutunda böyük elmi işçi kimi çalışdı. Habelə 15 ildən çox vaxt ərzində pedaqoji fəaliyyətə məşğul oldu. 1 kitabın, 6 məqaləsi xarici ölkədə çıxmışla 50-dən çox elmi məqalənin müəllifi oldu. Bütün bunlar da filosof-alimin mənəvi yağıdır kimi həmişə yaşayacaq və onun adını, əməllərini yaşadacaq.

Bunlardan əlavə, bir məqama da xüsusi diqqət çəkmək istərdim. Adil müəllimin böyük qızı Sahibə ilə birgə çəkilmiş bir şəklinə baxıram. Deyərdim ki, Sahibə xanımın simasında Adil müəllimin təkcə cisməni ömrünün yox, həm də mənəvi dünyasının davamı yaşayır. Belə ki, Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini bitirən, elə orada qalıb işləyən Sahibə Qurbanova namizədlük dissertasiyasını yazıb tamamlayıb və müdafiə etməyə hazırlaşır. Bu mənada o, gənc alim kimi də atasının yolunun mənəvi davamçısıdır. Bəli, Adil Qurbanovun mənəvi yadigarının biri də övladıdır. Həm cismani, həm də mənəvi cəhətdən övladının şəxsində yaşamaq özü də bir xoşbəxtlikdir.

Filosof-alim Adil Cəmil oğlu Qurbanov özündən sonra əbədi yaşayacaq mənəvi dünya qoyub getdi. O, doğmalarının və onu tənianların yaddaşında işqli zəkası və nurlu xatirəsi ilə əbədi yaşayacaqdır. Xaxınlarına - ailə üzvlərinə, bacıları Cəməli xanımı, Hökume xanımı, Nüşabə xanımı, qardaşı Habil bəyə Uca Tanrıdan səbr dileyir, məkanı cənnət olsun, - deyirik!

Şakir ALBALIYEV

Folklorşunas Şakir Albaliyev mövzu ilə bağlı Bakıvaxtı.az-a bildirib ki, bayramda süfrəye "S" hərfi ilə başlayan 7 məhsul düzəmkən əsəssizdir: "Uydurmadır, yeni yəzici fantaziyasıdır. Çünkü bu bayramı fars da keçirir. Tutaq ki, fars süfrəyə alma qoyur, alma farslarda "S" hərfi ilə başlayır. Amma mən almanı necə süfrəyə qoyum?! Və yaxud mən süfrəye sumaq qoyuram, ancaq başqa milletlərde sumaq fərqli herfə başlayır. Xoş fantaziyadır, yeni pis cəheti yoxdur, ancaq mən əsasını görmürəm".

Aytac ASLAN

Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin 29 dekabr 2021-ci il tarixli F-597 nömrəli ""Düşünən oxucu"" müsabiqəsinin təşkil edilməsi barədə" əmri əsasən müsabiqənin rayon turu keçirilib. Müsabiqənin şərtlərinə əsasən hər məktəbdən bir şagird olmaqla 41 təqdimata baxılıb. Münsiflər heyətinin qərarına əsasən Baki şəhərində fəaliyyət göstərən Mahmud Allahverdiyev adına Çullu kənd tam orta məktəbin VI sinif ş-

"Düşünən oxucu" müsabiqəsinin qalibi

niyyətinin formalasdırılması məqsədi ilə keçirilir.

Cəbrayıl Rayon Təhsil Şöbəsinin müdürü Zəmiq Qurbanov "Düşünən oxucu" müsabiqəsinin rayon turunda I yerə layiq görülen VI sinif şagirdi Cəbrayılzadə Xədicə Elşən qızını və şagirdin fənn müəllimi Nurane Hüseynovanı qəbul etmişdir. Görüşdə çıxış edən Z.Qurbanov qalibləri və onların müəllimlərini təbrik edib, təhsil həyatlarında uğurlar arzulayıb. Sonda qaliblər Fəxri Fermanla təltif olunublar.

Eyni zamanda məktəbin direktoru Araz Quliyev XI sinif şagirdi Məhərrəmova Hürrü Cümşüd qızını riyaziyyat fənni üzrə respublika mərhəlesiinin yarımfinal turunda iştirakı münasibəti ilə Fəxri Fermanla təltif etmişdir. Şagirdlərimizi təbrik edir, uğurlar arzulayıraq!

"XUDAFƏRİN"

bir ahəngdarlıq var. Bu da ona xidmet edən ifadədir.

Alime görə, məsələnin möğzi, alt qatın dayanan məna ondan ibarətdir ki, insanlar qışın çilesindən çıxırlar: "Ondan sonra Novruz bayramının gelişinə qədər müddəti boz ay əhatə edir. Bu ərefə ərzağın tükenidi dövrdür. Boz ay deyilməsinin səbəbi sıfetinin bilinməməsidir. Mart ayı gah soyuq, gah da isti olur. Məsələn, belə bir ifadə var: Mart gününe barmağım, Yaza çıxdı oğlajım. Yəni mart ayı oğlağı, soyunu, quzunu soyuqdan öldürə bilən aydır. Ona görə də deyirlər ki, "mart gəldi, dərd gəldi", "mart çıxdı, dərd çıxdı".

Ş.Albaliyev onu da deyib ki, bəzən xalqımız ehtiyat əlaməti olaraq hətta aprelin 15-də belə yazın kam gəlmədiyini deyir. Yeni qəfildən soyuq onları yaxalaya, mal-qarani, əkin-biçini mehv edə bilər. Bu səbəbdən mart ayını dərd ayı kimi qəbul edirlər.

Aytac ASLAN

Mart gəldi, dərd gəldi?!

Mart bayramlarla, tətil günləri ilə zəngin olsa da, tez-tez eşitdiyimiz bir ifadə var: "Mart gəldi, dərd gəldi". Xüsusən də yaşıl nəsil bu ifadəni daha çox işlədir və sanki mart ayında bütün dərdlərin ayağa qalxdığını bildirir. Bəs bu ifadənin manası, yaranma səbəbi nədir?

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, folklorşunas Şakir Albaliyev Bakıvaxtı.az-a bildirib ki, el arasında "Mart gəldi, dərd gəldi" və yaxud "Mart çıxdı, dərd çıxdı" kimi deyimlər mövcuddur: "Bu deyimlər müxtəlif cür mənə ifadə edə bilər. Bu deyimlər tam aforizm halında olmadığı üçün birbaşa mənasına hökm vermək olmur".

Onun sözlərinə görə, ancaq burda birinci məqam ondan ibarətdir ki, poetik ifadədir. "Mart" və "dərd" sözləri bir-biri ilə həminqayidir. Onsuz da atalar sözləri və deyimlərde

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti

YAP Cəbrayıl rayon təşkilatının sədri Arif Fərziyevə, bibisi oğlu filosof-alim Qurbanov Adil Cəmil oğlunun vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hñzlə başsağlığı verirlər.

Allah rəhmət eləsin!

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti

yəzici Kazımov Tahir Şirin oğlunun vəfatından kədərləndiklərini bildirir və ailə üzvlərinə dərin hñzlə başsağlığı verirlər.

Allah rəhmət eləsin!

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti

Cəbrayılə Məryəm Bakır qızı, Cəbrayılə Elnarə Təşkilat qızı, Cəbrayılə Əlisahib Əli oğlu və Nurməmmədovə Qətibə Nurməmməd qızının vəfatlarından kədərləndiklərini bildirir və ailə üzvlərinə dərin hñzlə başsağlığı verirlər.

Allah rəhmət eləsin!

Novruz süfrəsi: Niyə məhz "S" hərfi ilə başlayan nemətlər?!

15-03-2022 12:41

Novruz bayramı digər bayramlardan fərqli olaraq, özünməxsus fərqli xüsusiyyətləri ile seçilir. Bu xüsusiyyətlərdən biri də bayram günü süfrəye "s" hərfi ilə başlayan 7 növ ərzağın düzülməsidir.

Bakıvaxtı.az xəbər verir ki, su, süd, səməni, sünbü'l, sucuq, siyənək balığı, süzmə və sair "s" hərfi ilə başlayan ərzaqlar bayram süfrə-

sinin bəzəyi olur. Bəs bu adətin əsası nədir?

Aytac ASLAN

Qəzet Ədliyyə Nazirliyində qeydən almış, CIF 1209641 H/H:55233080000 kod: 200123 VÖEN: 9900003611 SWIFT kod: AIBAZ2X
M/H: AZ37NABZ013501000000001944 Benefisiarın hesabı: AZ27IIB410100C9443130139112 VÖEN: 8200035441 Ünvan: AZ 1073, Bakı şəh., Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə "Azərbaycan" nəşriyyatı. Telefon: (051) 441-15-82

**Baş redaktor:
Şakir Əlif oğlu
ALBALIYEV**

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməye bilər.
Materiallardakı faktların doğruluğuna müəlliflər cavabdehdir.
Ölyazmalar geri qaytarılmır.

Qəzet "Xudafərin" qəzeti kompüter mərkəzində yığılib, səhifələnib və "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib.
albaliyevshakir@gmail.com
albaliyevshakir@rambler.ru
Sifariş №: 812
Tiraj: 2000